।। ॐ श्री परमात्मने नमः ।।

।। ते हे मंत्ररहस्य गीता ।।

श्रीमद्‌भगवद्‌गीता – शब्द श्लोक सूची

संकल्पना

श्री. आदेश वसंत अत्रे

संकलन

सौ. पुष्पा अरुण जोशी

सौ. सुषमा प्रकाश समुद्र

अद्वैत पब्लिकेशन्स्
बिल्डींग नं. ८, फ्लॅट नं. ६, आनंद पार्क सोसायटी, शंकरशेट रस्ता, पुणे ४११ ०३७.
दूरध्वनी : ०२०–२६४५७९६६ – **www.advaitgroup.com - publications@advaitgroup.com**
अधिक माहितीसाठी संपर्क: श्री. आदेश वसंत अत्रे – ९९२१३४५९५५

।। ते हे मंत्ररहस्य गीता ।।

।। स्वस्तिवाचन ।।

।। मनोगत ।।

।। प्रकाशकाचे मनोगत ।।

।। अनुक्रमणिका (अक्षरवार शब्दसंख्या) ।।

।। श्रीमद्‌भगवद्‌गीता ।।

।। श्रीमद्‌भगवद्‌गीता – शब्द श्लोक सूची ।।

सर्व हक्क राखीव

॥ ते हे मंत्ररहस्य गीता ॥

श्रीमद्भगवद्गीता – शब्द श्लोक सूची

शान्ताकारं भुजगशयनं पद्मनाभं सुरेशं
विश्वाधारं गगनसदृशं मेघवर्णं शुभाङ्गम् ।
लक्ष्मीकान्तं कमलनयनं योगिभिर्ध्यानगम्यं
वन्दे विष्णुं भवभयहरं सर्वलोकैकनाथम् ॥

।। ते हे मंत्ररहस्य गीता ।।

श्रीमद्भगवद्गीता – शब्द श्लोक सूची

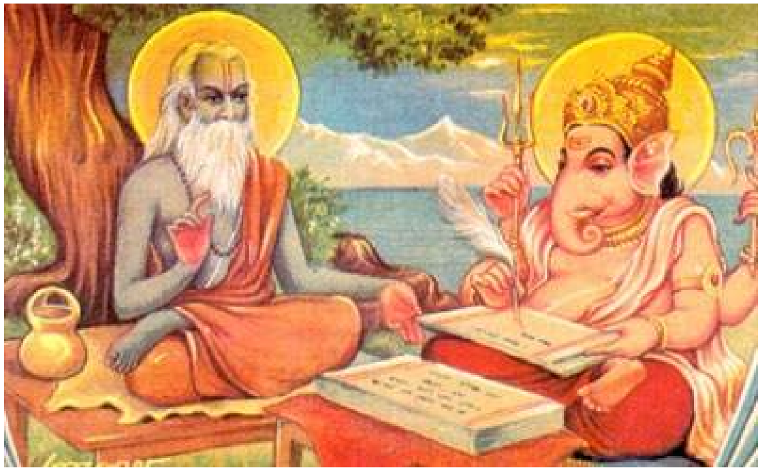

अथ श्रीमद्भगवद्गीतामाहात्म्यम्

गीताशास्त्रमिदं पुण्यं यः पठेत्प्रयतः पुमान् । विष्णोः पदमवाप्नोति भयशोकादिवर्जितः ।।१।।
गीताध्ययनशीलस्य प्राणायामपरस्य च । नैव सन्ति हि पापानि पूर्वजन्मकृतानि च ।।२।।
मलनिर्मोचनं पुंसां जलस्नानं दिने दिने । सकृद्गीताम्भसि स्नानं संसारमलनाशनम् ।।३।।
गीता सुगीता कर्तव्या किमन्यैः शास्त्रविस्तरैः । या स्वयं पद्मनाभस्य मुखपद्माद्विनिःसृता ।।४।।
भारतामृतसर्वस्वं विष्णोर्वक्त्राद्विनिःसृतम् । गीतागङ्गोदकं पीत्वा पुनर्जन्म न विद्यते ।।५।।
सर्वोपनिषदो गावो दोग्धा गोपालनन्दनः । पार्थो वत्सः सुधीर्भोक्ता दुग्धं गीतामृतं महत् ।।६।।
एकं शास्त्रं देवकीपुत्रगीतमेको देवो देवकीपुत्र एव । एको मन्त्रस्तस्य नामानि यानि कर्माप्येकं तस्य देवस्य सेवा ।।७।।

।। स्वस्तिवाचन ।।

प्रज्ञाचक्षु संत श्री गुलाबराव महाराज यांनी असे म्हटले आहे की, ‘गीता संवलित महाभारत’ हा भारत देशाचा राष्ट्रीय ग्रंथ असून पुढील काळात भगवद्गीता अवघ्या जगाचा धर्मग्रंथ ठरणार आहे. श्री महाराजांचे हे म्हणणे काही लोकांना साहसिक वाटले तरी व्यासंगी व्यक्तींना मात्र श्री महाराजांचा हा विचार पटल्याशिवाय रहात नाही. जगातील सर्वात बृहत्काय असलेल्या लक्ष श्लोकात्मक महाभारतात अर्थशास्त्र, राज्यशास्त्र, समाजशास्त्र, धर्मशास्त्र, भारताचा इतिहास, भूगोल आणि भरत वंशाची कथा या ज्ञानकोश सदृश असंख्य विषयांसह वेद, उपनिषदातील तत्त्वविचारांचा सर्व आशयही सामावला आहे.

महाभारताच्या सर्वतत्त्वविचारांचे सार भगवद्गीतेच्या केवळ ७०० श्लोकात समाविष्ट होते. वस्तुत: गीता, महाभारताचे सार आहे आणि महाभारत गीतेचा विस्तार आहे.

उपनिषदरूप गायींचे दोहन करून भगवान् गोपाल-कृष्णाने आपणासाठी उपलब्ध केलेले अमृतोपम दूध म्हणजे भगवद्गीता असेही गीतेचे सार्थ वर्णन केले जाते. आपल्या संस्कृतीत असंख्य ग्रंथ असले तरी सर्व शास्त्रांच्या समन्वयामुळे, प्रासादिक भाषाशैलीमुळे, अतिशय लघुकाय असल्याने व श्री भगवंताच्या मुखातून निघालेली जाग्रत श्रुती असल्यामुळे गीतेची सर कुठल्याही ग्रंथाला येऊ शकली नाही. गीतेच्या लोकप्रियतेने तिचा विश्वसंचार झाला आणि सर्व उदार विचारवंतांनी तिची वेळोवेळी वाखाणणी केली. भारताच्या धार्मिक क्षेत्रातील प्रत्येक विभूतीला गीतेसंबंधी काहीतरी लिहिणे प्रकर्षाने आवश्यक वाटले. भगवान् शंकराचार्यादि सर्व आचार्यांनी तिला वेद-वेदांताचे सार म्हटले, तर लोकमान्य टिळकांनी भारतीय वाङ्मयातील कोहिनूर व आचार्य विनोबाजींनी आई म्हटले आहे. सर्व श्रेष्ठ लोकांनी भगवद्गीतेची महती मोठ्या प्रेमभरे गायिली आहे.

कुरुक्षेत्रावरील युद्धाच्या आरंभी किंकर्तव्यमूढ झालेल्या अर्जुनाला स्वकर्तव्यासाठी उद्युक्त करणारा हा भगवान् श्रीकृष्णांचा पाऊण-एक तासाचा उपदेश अवघ्या मानवजातीच्या उद्धारासाठी समर्थ आहे. कारण, परिस्थितीजन्य मोहामुळे संभ्रमात पडलेल्या कोणाही व्यक्तीस कल्याणकारी श्रेयोमार्गाचे मार्गदर्शन करण्याचे अप्रतिम आणि अपार सामर्थ्य या दिव्य भगवद्वाणीमध्ये आहे. भगवंतांच्या गीता उपदेशात ज्ञानयोग, कर्मयोग, भक्तियोग व राजयोग यापैकी कशाला प्राधान्य आहे याबद्दल विविध भाष्यकारांची व विद्वानांची मते भिन्न आहेत, तरी प्रत्येक व्यक्तिच्या मार्गदर्शनासाठी गीतेसारखा अन्य ग्रंथ नाही ही एकवाक्यता असल्यामुळे सर्वसामान्यांनी वरील मतभेदाच्या फार तपशीलात न जाता इतकेही लक्षात घेतले तर पुरे आहे, की वरीलपैकी कोणताही योग प्रत्येकाने आपापली आवड व कुवत यानुसार स्वीकारावा आणि अन्य योगांची यथाशक्य जोड देत परमार्थपथावर मार्गस्थ व्हावे. वस्तुत: गीतेतील प्रत्येक अध्याय वेगवेगळा योग म्हणून गणला गेला आहे आणि अर्जुनाने ‘यच्छ्रेय: स्यान्निश्चितं ब्रूहि तन्मे’ म्हणजे ‘माझे कल्याण कशात आहे?’ असे विचारलेले असून

तद्‌नुसार भगवंतानेही ज्याच्या त्याच्या कुवतीनुसार झेपेल अशा श्रेयोमार्गाचाच उपदेश केला आहे. प्रत्येकाला उपयोगी अशी साधनसामग्री गीतेत उपलब्ध असल्यामुळे अर्जुनाला निमित्त करून प्रत्येक मानवासाठी उपयोगी पडेल असाच गीतेतील उपदेशाचा रोख आहे.

पण यासाठी हा ग्रंथ एकदा वाचून हातावेगळा करून चालणार नाही. तो नित्य परिशीलनात असणे अगत्य आहे आणि दुसरे असे की, त्याची पारायणे करूनही भागणार नाही. आपल्या जीवनाच्या सर्वच समस्यांचे समाधान भगवद्‌गीतेतून शोधायचे असेल तर भगवद्‌गीतेच्या वैचारिक संचिताचे चिंतन होणे आवश्यक आहे. आधुनिक नव्या पिढीतील जिज्ञासू वाचकाला असे सहजपणे व विनासायास करता यावे यासाठी हे सर्व विचारधन वाढत्या तंत्रज्ञानाच्या या युगात यंत्राच्या माध्यमातून अधिकाधिक युवकांपर्यंत पोहोचते करणे आवश्यक होते. आधुनिक जिज्ञासूंची ही आवश्यकता लक्षात घेऊन श्री. आदेश वसंत अत्रे, सौ. पुष्पा अरुण जोशी आणि सौ. सुषमा प्रकाश समुद्र यांनी अगदी भगवद्‌सेवेच्या वृत्तीने ही अपेक्षापूर्ती केली आहे.

प्रस्तुत रचनेत भगवद्‌गीतेतील शब्द, श्लोक व चरणांची सूची व महत्त्वाचे सर्व विचारधन समाविष्ट केलेले असून ते छोट्याशा तबकडीत भरून वाचकाच्या हाती सुपूर्त केले आहे. आधुनिक संगणकीय तंत्रज्ञानाच्या माध्यमाने आधुनिक पिढीसाठी त्यांनी या आधीही संपूर्ण श्री ज्ञानदेवगाथा, श्री अमृतानुभव आणि संपूर्ण श्री नामदेव गाथा शब्द, अभंग, चरण सूचीसह तयार करून प्रकाशित केले आहेत. अशा प्रकारच्या कार्याचा ध्यास घेऊन ते पूर्णत्वाला नेणे हे चिकाटी, परिश्रम व दक्षता यांच्या अभावी शक्यच नाही. या सर्वांनी अत्यंत श्रध्देने सर्वात्मक ईश्वराची ही जी वाङ्मय-अर्चना साधली आहे, ही नितांत अभिनंदनीय होय ! आपली वर्तमान पिढी आणि भावी पिढ्या या सेवेने ऋणाईत झाल्या आहेत. त्यांच्या या गीताविषयक वाग्यज्ञाचे स्वस्तिवाचन करताना माझे मन आनंदाने व कौतुकाने प्रफुल्लित झाले आहे. धन्यवाद व पुन:पुन्हा अभिनंदन !

श्री ज्ञानेश्वरपदाश्रित

धर्मश्री, पुणे

(स्वामी गोविंददेव गिरी)

।। मनोगत ।।

श्री भगवानुवाच
देही नित्यमवध्योऽयं देहे सर्वस्य भारत ।
तस्मात्सर्वाणि भूतानि न त्वं शोचितुमर्हसि ।। अ. २/३०

श्री भगवानुवाच
यत्करोषि यदश्नासि यज्जुहोषि ददासि यत् ।
यत्तपस्यसि कौन्तेय तत्कुरुष्व मदर्पणम ।। अ. ९/२७

श्री भगवानुवाच
मन्मना भव मद्भक्तो मद्याजी मां नमस्कुरु ।
मामेवैष्यसि सत्यं ते प्रतिजाने प्रियोऽसि मे ।। अ. १८।६

अर्जुन उवाच
नष्टो मोह: स्मृतिर्लब्धा त्वत्प्रसादान्मयाच्युत ।
स्थितोऽस्मि गतसन्देह: करिष्ये वचनं तव ।। अ. १८।७३

संजय उवाच
यत्र योगेश्वर: कृष्णो यत्र पार्थो धनुर्धर: ।
तत्र श्रीर्विजयो भूतिर्ध्रुवा नीतिर्मतिर्मम ।। अ. १८।७८

।। ते हे मंत्ररहस्य गीता ।।

श्रीमद्भगवद्गीता - शब्द श्लोक सूची

वैकुंठवासी पी.व्ही. कुलकर्णी उर्फ पमा माझा मोठा भाऊ, भाचा आदेश अत्रे आणि जावई समीर कुसुरकर या त्रिमूर्तींचे हे अद्वैत प्रकाशन . 'ऐसी नानावर्णे रूपडी', 'तुका झालासे कळस', 'बाप रखुमादेवीवरू' असे अनेक प्रकल्प या प्रकाशनाद्वारे सिध्दीस नेले आहेत. आजच्या संगणक युगातील तरुण पिढीला संत वाङ्मयाचा लाभ मिळावा, रस, गोडी चाखता यावी यासाठी हा प्रयत्न. 'शहाणे करुनि सोडावे बहुत जन' हा उद्देश, अत्यंत प्रामाणिक तळमळ. आदेश, समीर, माझा भाऊ श्री.पी.व्ही. या त्रयींनी खूप कष्ट घेतले आहेत, जीवाचे रान केले. आज 'मनोगत' रुपाने माझाही खारीचा वाटा या गीता शब्द-श्लोक सूचीसाठी ! श्रीमद्भगवद्गीता हा महन्मंगल जगन्मान्य परमपवित्र असा ग्रंथ. त्या ग्रंथराजावर मी काही बोलणे म्हणजे मुंगीने हिमालयाचे अत्युच्च्य शिखर गाठणेच होय पण मनोगत आहे हे ! गीतेमध्येच भगवंतच स्वत: आश्वासन देतात, 'बहुनां जन्मनामन्ते ज्ञानवान्माम् प्रपद्यन्ते.... हा दिलासा मलाही धैर्य देऊन जातो आणि मी सैलावते, ऐसपैस होते.

शब्द । वर्णमालेतील अनेक अक्षरांच्या मदतीने शब्द तयार होते त्याला गंध, रुप, स्पर्श, आकार आदि प्राप्त होते. अर्थ-भावार्थ प्राप्त होतो. आकाशाचा गुण शब्द ! निर्गुण निराकार, परब्रह्म गगनसदृश. त्या परब्रह्माला सगुणात आणायला, आकारात बांधायला शब्दांचाच आधार. आकाशी झेप घ्यायला शब्दांचीच मदत आणि म्हणून तर हा शब्द-श्लोक-सूचीचा पसारा.

पी.व्ही. अर्थात पमा. माझा मोठा भाऊ. त्याच्याविषयी थोडे मनातले बोलल्याशिवाय मी पुढे जाऊच शकत नाही. या क्षणी माझ्या मनी बालपणापासूनच्या असंख्य आठवणी उसळून येत आहेत. डोळ्यांत आसवं उभी राहिली आहेत. वयानुसारच आम्हा दोघांमधील नाते वाढत होते, फुलत होते. मला आधार द्यायला, सोबत करायला, कविता कशी समजून घ्यावी, पुस्तके कशी अभ्यासावी, लेखक कसा जाणून घ्यावा, व्याख्यानं कशी ऐकावीत हे सारे त्याने मला शिकविले. हे शिकवता शिकवता माऊलींची ज्ञानेश्वरी कशी अभ्यासावी हेही तो केव्हा सांगू लागला, समजलेच नाही. त्याची ती अध्यात्म-मार्गावरील वाटचाल, त्याचे ते वर वर चढत जाणे भारुन आणि भारावून टाकणारे होते. सारी अवघड वाट तो लीलया चढत होता. त्याचे ते 'ब्रह्मण: पथि' पुढे पुढे जाणे, मन थक्क करणारे होते.

जैसि कमळकळिका जालेपणे । हृदयीच्या मकरंदा राखो नेणे । दे राया रंका पारणे । आमोदाचे ।।

तसे त्याचे व्हायचे. त्याचे फोन येत, बोलणे प्रापंचिक नसे. तर माऊलींच्या ज्ञानेश्वरीतील एखादी ओवी, एखादा सिध्दांत - त्यावरील सुरेख उपमा-दृष्टांत, त्यातील भावार्थ, माधुर्य, काव्य, भक्ती या संदर्भात तो भरभरुन बोलायचा. तू स्वत: वाच म्हणायचा. सगळे संदर्भ मला समजावेत म्हणून अनेक लेखकांनी संपादित केलेल्या 'ज्ञानेश्वरी' त्याने वेळोवेळी मला दिल्या. माऊलींच्या परिभाषेशी माझा परिचय होत गेला. आम्हा दोघा बहिण-भावात 'शब्देविण संवाद' घडू लागला. मीही थोडीथोडी माऊलींच्या चिद्विलासात, अद्वयानंदात

डुबकी मारु लागले. जणू तो माझा ज्ञाना आणि मी त्याची मुक्ताई असे नाते निर्माण झाले. ज्ञानेश्वरी-गीतेने मला वेड लावले. माझा वाटाड्या माझा मोठा भाऊ होताच बरोबर शिवाय स्वामी विवेकानंद, लोकमान्य टिळक, पांडुरंगशास्त्री आठवले आदि वंदनीय - पूजनीय जन ज्ञानदीप हाती घेऊन वाट दाखवित होते.

स्वामी विवेकानंद म्हणतात 'गीतेमध्ये भगवान श्रीकृष्ण आपल्याला मेंदू, हृदय आणि हात यांच्या शक्तीचा विकास करुन घ्यावा आणि त्या विकासाच्या साह्याने मोक्षाची, पूर्णत्वाची प्राप्ती कशी करुन घ्यावी याची समन्वयात्मक शिकवण देतात. म्हणूनच गीतेमध्ये ज्ञान, भक्ती, कर्म आणि योग यांचा सर्वोच्च अविष्कार झाला आहे.

'गीतारहस्य'कार लो. टिळक म्हणतात 'गीता हे कर्मयोग शास्त्र आहे. ज्ञान, कर्म, भक्ती व संन्यास यांचा कसा मेळ घालावा, मिलाफ करावा आणि त्याद्वारे आपल्या आयुष्यक्रमणाचा कोणता मार्ग मनुष्याने स्वीकारावा हे गीता सांगते. गीतेच्या नित्य वाचनाने, चिंतनाने मनाचे समाधान होते, आनंद होतो. गीता म्हणजे वैदिक धर्मातील राजगुह्याचा परिस आहे. संसारच मोक्षरूप कसा करावा हे गीता सांगते म्हणून वृध्दपणी नव्हे तर तरुणपणीच गीतेचा अभ्यास करायला हवा.

श्री. पांडुरंगशास्त्री आठवले म्हणतात, 'गीता म्हणजे भगवंताच्या मुखारविंदातून स्रवलेले माधुर्य व सौंदर्य यांचे वाङ्मयीन स्वरूप होय. गीता मानवाला जीवन जगण्यास हिंमत देते. जीवन हे रडण्यासाठी वा पळून जाण्यासाठी नाही, तर खेळण्यासाठी, हसण्यासाठी आहे हे शिकवते. संकटांना हिंमतीने तोंड देण्यास शिकविते. अखंड आशा आणि अतूट श्रध्देच्या बळावर स्व-विकास साधण्यास शिकविते. ही गीता वेद व उपनिषदे ह्यातील महासागराला लहानशा घागरीत सामावणारी सर्वशास्त्रमयी अशी आहे.

ज्ञानराज माऊली सांगतात, 'महाभारत हे महाकाव्य म्हणजे पूर्ण विकसित असे सुंदर कमलपुष्प आहे आणि 'संवादिला श्रीरंगु' असा गीताग्रंथ म्हणजे परागु आहे. हे तो वाङमयी मूर्ति श्रींची ! ' मन प्रसन्न करणारी, अत्यानंद देणारी, त्रिखंडात आदि-वंद्य अशी, तत्वज्ञ, संत, कवी, साधक, मूमुक्षू, भक्त या सर्वा-सर्वांना भावणारी, आवडणारी, म्हणूनच म्हणते बुध्दीचं तपेलं इवलुसे असणारी मी या साऱ्या भाष्यकाराते वाट पुसतुचं जाणार नं !

अशा या गीतारुपी महासागरात विहार करायचा, संचार करायचा, वाचन-मनन-चिंतन करायचे, दैनंदिन जीवनात ती उपयोगात आणायची तर माऊली म्हणतात त्याप्रमाणे अशा साधकाने व्हायला हवे, कसे ? तर

जैसे शारदीचिये चंद्रकळे । माजि अमृतकण कोवळे ।
ते वेचिती मने मवाळे । चकोरतलगे ।।

।। ते हे मंत्ररहस्य गीता ।।

श्रीमद्‌भगवद्‌गीता - शब्द श्लोक सूची

अगदी चकोराच्या पिलासारखे मृदु, मवाळ, हळुवार मन करायचे म्हणजेच भगवंताची ही वाङ्मयी मूर्ती समजून, आकळून, उमजून घेऊ शकू आणि त्यासाठी ही गीता-शब्द-श्लोक सूची म्हणजे आपणा सर्वांसाठी एक पर्वणीच आहे, संगणक युगातील सीडी रूपात हाती येणारी !

ही गीता शब्द-श्लोक सूची आहे अकारविल्हे. अगोदरच मी म्हटलयं आकाश सदृश परमात्म्यापर्यंत पोचण्यासाठी गीतेतील प्रत्येक शब्द नितांत उपयोगी. आणि आपल्याला आमच्या या सूचीमध्ये ते सर्व सहज मिळणार आहे. आता पहा ना 'च' हे संस्कृत अव्यय, उभयान्वयी दोन शब्द, दोन वाक्ये, दोन महत्त्वाचे सिद्धांत जोडणारे तर गीतमध्ये हे'च' 'आणि' या अर्थाने आलेले अव्यय जवळ-जवळ ३९० वेळा आलेले आहे. हा शोध या सूचीने घेतलेला आहे. हे केवढे कष्टाचे, किचकट आणि म्हणूनच अत्यंत कौतुकास्पद !

'तस्माद्' हा शब्द असाच वेगळ्या अर्थाने महत्त्वाचा. सूचीद्वारे लक्षात येते की तो २५ वेळा आला आहे. फक्त दोन वेळा 'अर्जुन उवाच' मध्ये

१) तस्मान्नार्हा वयं हन्तु.... हा श्लोक १-३७
२) तस्मात्प्रणम्य प्रणिधाय कायं...हा श्लोक ११-४४

तर २३ वेळा 'भगवानुवाच'मध्ये. पण या प्रत्येक ठिकाणी भगवंत अत्यंत महत्वाचा विचार अर्जुनाच्या पर्यायाने आपल्या गळी ठासून उतरविण्यासाठी.

योग हा शब्द 'समत्वं योग उच्यते' इथे समत्व योगासाठी 'योग: कर्मसु कौशलम्'. इथे कर्मयोग या अर्थाने तर युक्ताहार विहारस्य... योगो भवति दु:खहा । या श्लोकात ध्यानयोग या संदर्भात अशा विविध छटा -अर्थच्छटा आपल्या लक्षात येतात. तसेच योगम्, योगी, योगिन: असे सर्वच युज् - जोडणे या धातूपासून तयार झालेले शब्द कितीतरी अर्थच्छटा स्पष्ट करणारे हे आपल्याला या सूचीमुळे अगदी सहजतेने अभ्यासता येतील. 'विध्दि' म्हणजे 'जाणून घे' हा शब्द गीतेत २४ वेळा. या शब्दातून भगवंतांची तळमळ, माया, वात्सल्य दिसते. केवळ अर्जुनाचेच नव्हे तर आपल्या सर्वांचे हित पाहणारे भगवंत आपल्याला दिसतात. आणखी एक उदा. 'तत्' शब्द ५५ वेळा आला आहे. अध्याय १३ मध्ये तत् = परब्रह्म, आत्मतत्व या अर्थाने तर १७व्या अध्यायात ॐ तत् सत् येथे 'तत्' सर्व काही त्यांचेच ते त्याला अर्पण असा अलिप्तता भाव येथे दिसतो. तर 'तत्' म्हणजे ते अशी व्याख्यारूपी विधाने करताना निर्देशवाचक अशी अनेक उदाहरणे देता येतात आणि अकारविल्हे - मुळे ज्ञान, कर्म, भक्ती, संन्यास, योग अशा अनेक विषयांचा बारकाईने, खोलवर अभ्यास करण्यासाठी एकत्रितपणे ते शब्द मिळतात आणि विषय सलग अभ्यासता येतो. आमच्या सूचीची झलक दाखविली, प्रत्यक्ष अनुभव हा ज्याने, त्याने घ्यावा. मुख्य म्हणजे सीडी रुपाने हे अक्षर वाङ्मय सर्वार्थाने अ-क्षर अविनाशी होणार आहे, अमर ठरणार आहे.

।। ते हे मंत्ररहस्य गीता ।।

श्रीमद्भगवद्गीता – शब्द श्लोक सूची

मुळात श्रीमद्भगवद्गीता हा जगद्वंद्य ग्रंथ. या गीतेचा जन्म मोठा नाट्यमय. युद्ध भूमीवर हे तत्वज्ञान सांगितले गेले. दोन्ही पक्षांनी युध्दाची जय्यत तयारी केलेली. दोन भावांच्या – पंडू व धृतराष्ट्र मुलांमध्ये हे युद्ध – पांडव नि कौरव ! आणि सरळ, प्रेमळ, सात्विक वृत्तीचा अर्जुन म्हणूनच द्विधा मनस्थितीत ! पितामह, गुरुजन, आप्तेष्ट, बंधू, मी–माझे यात गुरुफटलेला अर्जुन, द्वंद्वात अडकलेला, सुख–दु:ख, यश–अपयश, चांगले–वाईट, सत्–असत्, श्रेयस–प्रेयस या द्वंद्वात. असाच संघर्ष मानवी मनातही सदैव चालूच असतो. जणू माणसाचे मन हे 'कुरुक्षेत्र' बनते. मानवी मनातल्या मनोव्यापाराला मन–बुद्धि–चित्त–अहं असे अंत:करण चतुष्टय बळी पडते. त्याच्या हातून भली बुरी कर्मे घडत असतात. तो माणूस मग कर्म बंधनाच्या जन्ममृत्युच्या चक्रात अडकतो आणि श्रेयस आत्यंतिक सुख, निर्वाणीचा आनंद यापासून कोसो दूर जातो. तेच मन, तेच अंत:करण धर्मक्षेत्र कसे होईल, हे भगवान श्रीकृष्ण गीतेच्या रुपाने एकट्या अर्जुनालाच नव्हे तर अवघ्या मानव जातीला सांगतात, जणू गीतारुपी अमृताचा वर्षाव करतात.

''...... जातस्य हि ध्रुवो मृत्युर्ध्रुवं जन्म मृतस्यच।'' जन्माला येणाऱ्या प्रत्येकासच मृत्यु अटळ, अपरिहार्यच ! 'देह विनाशी हा तर आत्म्याचा पेहराव' ही आत्म्याची खोळ. जसे जुनी फाटकी वस्त्रे आपण सहज टाकून देतो तितक्या सहजतेने बदलायला हवी. आत्मा म्हणजे देहात वास करणारे विशुध्द चैतन्यतत्व, परमात्म्याचा अंश ! तो केवळ अविनाशी, अविकारी, अव्यय, अच्छेद्य, अदाह्य, अक्लेद्य, अशोष्य, अचल, अव्यक्त, अचिन्त्य, अव्यक्त, नित्य, सर्वगत, व्यापक असा आहे. पण अर्जुनाचा मोह. अर्जुनाचे – नव्हे आपलेही अज्ञान असे की, मी कर्म करतो, मी मारतो , मी मारणार, मला पाप लागेल या कर्तृत्व–भोक्तृत्व भावामुळे अर्जुनाचा–आपला शुध्द अहं जीवदशेकडे ओढला गेलेला, म्हणून तर ज्या रणभूमीवर प्रेतांचा खच पडणार आहे, रक्ताच्या नद्या वाहणार आहेत, त्या ठिकाणी भगवंत आत्म्याचे अमरत्व सांगत आहेत.

देही नित्यमवध्योऽयं देहे सर्वस्य भारत ।
तस्मात्सर्वाणि भूतानि न त्वं शोचितुमर्हसि ।। अ २/३०

मरणाऱ्यांचा शोक नको कारण फक्त देह जाणार. आत्मत्व अवध्यच आहे हे भगवंत समजावतात.

जन्म, बाल्य, कौमार्य, तारुण्य, प्रौढत्व, वृध्दत्व हेच केवळ व्यक्त. व्यक्तमध्यानि पण या अवस्था जितक्या सहज तितकाच मृत्युही सहजच मानता येईल, मानता यायला हवा. तोही केवळ एक नैसर्गिक बदल होय हे जाणायला हवे. पण 'व्यक्तमध्यानि' म्हणजे कर्म अटळ, तोच आपला स्वधर्म आणि स्वधर्मपालन हाच जणू यज्ञ ! तो कसा पवित्र करायचा याची युक्ती भगवंत सांगतात.

कर्मण्येवाधिकारस्ये मा फलेषु कदाचन । मा कर्मफलहेतुर्भूर्मा ते सङगोऽस्त्वकर्मणि ।। अ २/४७

ही कर्मयोगाची चतु:सूत्री ! ती अंगी मुरवायची, आचरणात आणायची, आपल्या वाट्यास आलेले नियत कर्म, भगवंताला अर्पण करता येईल असे सुगंधी, टवटवीत, विविधरंगी सुंदर मन प्रसन्न करणारे फुलच होईल; हे बघायचे आणि माऊली म्हणतात,

तया सर्वात्मका ईश्वरा । स्वकर्म कुसुमांची वीरा ।
पूजा केली होय अपारा । तोषालागी ।।

अशी ही स्वकर्म कुसुमे भगवंतांना, भगवंत प्रसन्न होण्यासाठी अर्पण करायची असे कर्मामध्ये कौशल्य आणून कर्मयोग साधायचा. साऱ्या सात्विक कर्माचे फल चरण-आंघ्रयुगुली अनन्य भावे अर्पण करायचे, मी माझेपण विसर्जित करायचे, हाच खरा महान यज्ञ ।

ब्रह्मार्पणं ब्रह्म हविर्ब्रह्माग्नौ ब्रह्मणा हुतम ।
ब्रह्मैव तेन गन्तव्यं ब्रह्मकर्म समाधिना ।। अ ४/२४

चराचर विश्व 'त्या'चे, त्याने व्यापलेले, निर्मिलेले मी ही त्याचाच अंश. 'त्या'चे आहे ते 'त्या'ला अर्पण ! देणारा 'मी' कोण ?.... असे अत्यंत युक्ती युक्तीने, हळुवारपणे, आईच्या मायेने, आपले कर्म हे नैष्कर्म्य, अकर्म, पाप पुण्यातीत कसे करावे हे भगवंत आपल्याला सांगतात.

आत्मा – प्रत्येक देहातील चैतन्य तत्व – म्हणजे परमात्म्याचा अंश होय, हे तत्वत: जाणणे, हा ज्ञानमार्ग, विहंगम मार्ग, झटकन् फलप्राप्ती होणारा पण सामान्य जनांना अत्यंत अवघड, कष्टकारक, क्लेशकारक होय परंतु नुसते कर्म करणे म्हणजे 'जन्मा आला हेला आणि पाणी भरता भरता गेला'असेच आपले होते. कर्ममार्गातील कौशल्य आपल्या हाती सापडत नाही व सामान्य आपण केवळ कर्मकांड करीत रहातो. हे दोन्ही मार्ग रूक्षच, आपल्याला कोरडे ठेवणारे, काय साध्य हाती लागणार त्यामुळे ? कसे गाठणार ते परमधाम ? टिळा, टोपी, भगवी वस्त्रे, आपल्या माणसापासून विजनवासात राहणे म्हणजे का खरा संन्यास ? नाही. कारण मनातला संसार पुसला जातच नाही, सारा षड्‌विकारांचा, षट्‌रिपूंचा बाजार मनात ठाण मांडून असतो. त्या देवाला, आत्मतत्वाला जागाच नाही मिळत आपल्या अंत:करणात, तर दूरस्थ 'त्या'ला कसे शोधणार ?

मनुष्य जन्माचे तर सार्थक व्हायला हवे. मनुष्य योनीत कर्माचे स्वातंत्र्य आहे, म्हणून देवादिकांनाही मनुष्य योनीचा मोह पडतो. अशा मनुष्य जन्माचा सदुपयोग करुन घ्यावा. देहाचा मोह म्हणजे तमोगुण, तमोगुण म्हणजे अज्ञान, म्हणूनच देहभावात गुंतणे हे अज्ञान. कर्माचा आणि विकार (परिवर्तन) यांचा मोह म्हणजे रजोगुण तर ज्ञानाचा मोह हा सत्वगुण.

पण माणसाला सत्वगुणाचाही अहंकार व्हायला लागतो, त्या अहंकारापायी तो जणू उंच कड्यावरच्या निसरड्या वाटेने वेगाने खाली खाली खोल दरीत कोसळतो, पुन्हा वर चढण्याची वाटही बिकट होऊन बसते.

मात्र भगवंत अत्यंत सोपी युक्ती सांगतात; त्याच्या सुहृदाला - सखा अर्जुनाला आपल्या हृदयीचे - राजगुह्य अर्जुनाच्या हृदयी कथन करतात. ती भक्तीची युक्ती होय. भक्त म्हणजे जो विभक्त नाही तो. भगवंताशी अनन्यभावे जोडला गेला आहे तो. भगवंतांना सर्वभावे शरण गेलेला, अखंड, अविरत, निरंतर ध्यानी-मनी-स्वप्नी भगवंताची आठवण काढणारा तो भक्त ! ती बिल्वमंगल पारध्याची गोष्ट आहे नं ! नकळतच त्याने शिवलिंगावर बिल्वपत्रे वाहिली, ती ही महाशिवरात्रीच्या दिवशी ! आणि तो तरून गेला हा मृत्युसागर. शबरीचे काय झाले ? ‘राम येतील माझा उद्धार होईल’ असे म्हणत म्हणत त्या रामनामाचे चिंतन करीत राहिली. एवढा एकच ध्यास तिने आयुष्यभर घेतला. पार म्हातारपणी रामराय तिला भेटले नि ती राममय झाली.बुद्धिमंत हनुमानाची तीच कथा ! ‘राम नामाने’ त्याला रामांच्या बाणांपासून वाचविले चिरंजीवच तो ! नाम भक्तीने चिरंजीव राहिला.

भगवंत गीतेत सांगतात,

‘‘यत्करोषि यदश्नासि यज्जुहोषि ददासि यत् ।
यत्तपस्यसि कौन्तेय् तत्कुरुष्व मदर्पणम् ।। अ ९।२७
‘‘मन्मनाभव मद्‌भक्तो मद्याजी मां नमस्कुरु ।
भावसमन्वित हो मय्येव मन आधत्स्वं मय्यर्पितमनोबुद्धिः

‘मयिचानन्य योगेन भक्तिरव्यभिचारिणी’ ‘मामेकं शरण व्रज’ माझ्यासारख्या सामान्यांसाठी सोप्या भाषेत सांगायचे तर -

बोललो चाललो तुझी स्तुती केली ।
हिंडलो फिरलो तुला प्रदक्षिणा घातली ।।
जेवलो खाल्लो तुला नैवेद्य दाखविला ।
निजतो आता तुला साष्टांग नमस्कार केला ।।

हा भक्तीचा सुलभ असा राजमार्ग ! मळलेली पाऊलवाट ! चुकण्याचा धोका नाही, घसरण्याची भीती नाही, तर उलट ते चतुर्भुज परब्रह्म भक्ताला - नव्हे आपल्याला दोन हातांनी आलिंगन देतील आणि दोन हातांनी त्यांच्या हृदयात - अंत:करणात - भक्तासाठी आसन मांडतील. भक्त आणि देव यांच्या दोघात आपोआप समरसता येईल. भक्त

भगवन्मय होईल. मृण्मय जीव चिन्मय शिव होईल. जसे पावले दोन चाल एक, शिंपले दोन मोती एक, ओठ दोन शब्द एक, टिपऱ्या दोन नाद एक, डोळे दोन दृष्टी एक, शिव-शक्ती दोन मिळून परब्रह्म असे एक अद्वैत निर्माण होईल. त्या क्षणी काम, क्रोध, दर्प, दंभ, अहंकार, कठोरत्व हे षड्‌रिपू भक्ताचा-आपला त्याग करून कोसो दूर गेलेले असतील. मी-माझे-अहं या साऱ्यांचे विसर्जन झालेले असेल. जळी-स्थळी-काष्ठी दशांगुळे व्यापून उरणाऱ्या भगवंतांचे, परब्रह्माचे, परमात्म्याचे स्वरूप दिसू लागेल. नामा-जनी-तुका यांच्यासारखी अनन्य भक्ती ही आपली सहजप्रवृत्ती होईल आणि हीच तर ज्ञानोत्तर भक्ती । असा तो ज्ञान-कर्म-भक्ती यांचा सुंदर मेळ घातला जाईल आणि अर्जुनासारखी

नष्टो मोह: स्मृतिर्लब्धा त्वत्प्रसादान्मयाच्युत ।
स्थितोऽस्मि गतसंदेह: करिष्ये वचनं तव ।। अ १८।७३

अशी आपली वृत्ती नि:संदेह होईल. मनातील आशंका फिटतील. आपण छिन्नसंशय होऊ. आपल्या मनातील तर्कांचे जोडे दूर भिरकावले गेले असतील. जीवन समराला आपण हसतमुखाने सामोरे जाऊ.स्थितप्रज्ञ, ज्ञानी, ध्यानयोगी, उत्तम भक्त

उपद्रष्टानुमन्ता च भर्ता भोक्ता महेश्वर : ।
परमात्मेति चाप्युक्तो देहेऽस्मिन्पुरुष: पर: ।।

असा क्षेत्रज्ञ, गुणातीत या सर्व आदर्श व्यक्तिमत्वांचा सुरेख संगम आपल्या एका अंत:करणात झालेला असेल. याच अर्थाने भगवंत सांगतात की,

सर्व धर्मान्परित्यज्य मामेकं शरणं व्रज ।
अहं त्वा सर्वपापेभ्यो मोक्षशिष्यामि माशुच: ।।

अनन्य, अव्यभिचारी भक्तीची कास धर, कर्ममार्गाला, ज्ञानमार्गाला, प्रवृती-निवृत्तीला, भक्तीची जोड दे. आपोआपच ज्ञान-विज्ञान जाणले जाईल. विज्ञान ते सरे, ज्ञानही न उरे अशी गुणातीताची परम पवित्र, श्रेष्ठ, शाश्वत, 'सुखस्यैकांतिकस्य' अवस्था येईल. 'ॐ'कार स्वरुप परब्रह्मात समरसून जाशील, हीच ती परमधाम प्राप्ती ! हाच तो अंतरीचा ज्ञानदीप उजळणे होय ! आपली जणू गरम तुपातील तळलेली पक्क पुरी होणे, लोणी कढवून ! साजूक तुप तयार होणे, मातीचे कच्चे मडके तावून सुलाखून पक्के मडके होणे. मांजरीच्या स्वाधीन राहणारे, नुकतेच जन्मलेले मांजरीचे पिल्लू होणे, शहाळे-नारळ असा प्रवास करीत खडखडीत गोटा होणे अशी किती उदाहरणे सांगू ?

।। ते हे मंत्ररहस्य गीता ।।

श्रीमद्‌भगवद्‌गीता - शब्द श्लोक सूची

हाच तो मोक्ष ! हीच ती परम अवस्था ! हेच ते परमधाम ! अव्यय शाश्वत पद ! हीच ती निर्वाणीची शांती ! हेच ते 'आनंदाचे डोही, आनंद तरंग' होणे. आत्मा बिंदूवत म्हणून बिंदूचे सागराला मिळणे, आत्मतत्त्व, चित्सूर्याचा अंश, त्या तेजाने चित्सूर्यात मिसळणे.

अर्जुन हे सारे समजला म्हणूनच तर त्याला स्वकर्तव्याची, स्वधर्माची स्मृती प्राप्त झाली. तो 'आहाळ बहाळी' ईशवचन पूर्तीसाठी सिध्द झाला. 'करिष्ये वचनं तव' असे म्हणता झाला.

विशेष म्हणजे भगवंताच्या मुखातून पाझरलेल्या या अमृतधारेत महर्षी व्यास शिष्य संजय न्हाऊन निघाला. तृप्त तृप्त झाला, आनंदाने नाच नाचला, जणू त्याने जन्मभरीच्या श्वासाइतुके हरीनाम मोजून तो मुरलीधर श्याम आपलासा केला नि इतका निर्भय झाला की बस्स हस्तिनापूरचा सम्राट राजा धृतराष्ट्र, त्याच्या रथाचे सारथ्य करणारा हा संजय पण व्यास महर्षींच्या कृपा प्रसादाने घडले हे, हस्तिनापूरच्या सम्राटास निर्भयपणे ठणकावून सांगतोय -

यत्र योगेश्वर: कृष्णो यत्र पार्थो धनुर्धर :
तत्र श्रीर्विजयो भूति र्ध्रुवा नीतिर्मतिमम ।। अ १८।७८

आणि संपूर्ण गीता अभ्यासली की आपल्याला त्याचे बोलणे पूर्णतया पटतेच ना ! येथे योगेश्वर कृष्ण आणि धनुर्धारी पार्थाचे मनोमिलन झाले आहे; हे केवळ भावा-भावाचे वा दोन मित्रांचे मनो-मिलन नाही; तर गुरुशिष्य ऐक्य आहे, जीव-शिव मिलन आहे. देव-भक्त असा सुंदर, अद्‌भुत, अलौकिक मिलाफ आहे. पार्थ केवळ कृष्णमय, विष्णूमय झाला आहे म्हणजेच येथे धर्म-अर्थ-काम-मोक्ष या चारी पुरूषार्थांची प्राप्ती आहे आणि हे संजय सांगतोय गीतामृताच्या श्रवणाने अभय प्राप्त झालेला, मोठ्या छातीठोकपणे.

गंमत अशी की १८व्या अध्यायाचे नाव सुद्धा 'मोक्ष संन्यास योग' आहे. इतके कर्मफलाशारहित व्हायचं की मोक्ष फलाचा, आत्यंतिक, शाश्वत सुखाचा मोह न ठेवता केवळ 'अहं' चे विसर्जन करायचे. मन हे न-मन करायचे. त्या विश्वचालक, विश्व नियंत्याला अनन्य शरण जायचे. 'त्या'ची अव्यभिचारी भक्ती करायची, बुद्धियोग, ज्ञानयोग, ध्यानयोग, कर्मयोग या सर्वांपेक्षा भक्तीयोग साधणे अधिक सुलभ, सोपे म्हणून परत एकदाच नव्हे तर शतवार, अनंतवार तेच. यासाठी श्रीमद्‌भगवद्‌गीता समजून घ्यायची आणि गीता शब्द-श्लोक-सूची ही त्यासाठी मुलभूत आधार देणारी आहे. पुनरुक्ती होतेय पण विचार मत ठासून सांगण्यासाठी परत एकदा शब्द-अर्थ-भावार्थ त्यातून मनन-चिंतन-निदिध्यासन-उपयोजन असा प्रवास काया-वाचा-मने करत करत जीवनाचे श्रेयस गाठायचे बस्स !

।। ते हे मंत्ररहस्य गीता ।।

श्रीमद्‌भगवद्‌गीता - शब्द श्लोक सूची

आणि हे सगळे मनातले, अंतरमनात भावलेले बोलत असताना जणू मुंगीने आकाशी झेप घेण्याचा प्रयत्न केला आहे खरा. मुंगीची ताकद ती केवढी ! पण इच्छा प्रामाणिक ! प्रयत्न सच्चे, आंतरिक श्रद्धेचे ! मोजमाप तरी कसे सांगू ? तळमळ इतकीच ; की माझ्याकडून देखील नव्या पिढीला, संगणक युगातील पिढीला - माझ्या शब्दात गीतेचे महत्व समजावे, थोरवी समजावी, संत वाङ्मयाच्या अभ्यासासह गीतेचा त्यातून उपनिषदे, वेद यांचा अभ्यास करण्याची प्रेरणा मिळावी. आपल्या भारतीय संस्कृतीचे रत्नभांडार नव्हे असीम असा रत्नाकर त्याचा लाभ प्रत्येकाने घ्यावा म्हणून आमचा हा अल्पसा प्रयत्न ! सांगणे नव्हे; मागणे आहे, अल्पशी विनंती आहे.

''उत्तिष्ठत, जाग्रत, प्राप्य वरान्निबोधत्त ।'' गीता-शब्द-श्लोक सूचीच्या साहाय्याने गीताभ्यास सुरु करावा. सर्वांनी लहान वयात, तरुणपणी, आणि नसेल तर आत्ता कोणत्याही वयात अगदी या क्षणापासून !

या प्रकल्पाला सर्वतोपरी मदत करणाऱ्यांचे खूप खूप कौतुक व धन्यवाद ! आणि हो प्रफुल्लवहिनी, सावली सारखी सर्वार्थाने मागे उभी असणारी ! तिचे कौतुक करण्यास माझ्याजवळ शब्द नाही. माझ्या मोठ्या भावाच्या जीवनात आल्यापासून 'सप्तपदींचा खरा अर्थ जाणणारी ती'! मी तिच्या सुख-दुःखाची साक्षीदार आहे, जवळून तिला उमजून घेतले आहे. मी इतकेच म्हणेन की ती माझ्या मोठ्या भावाची - पद्‌माकराची 'लोपामुद्रा'च होय.

। श्रीकृष्णार्पणमस्तु ।

हरये नमः ! हरये नमः !! हरये नमः !!!

सौ. पुष्पा अरुण जोशी

।। प्रकाशकाचे मनोगत ।।

।। ते हे मंत्ररहस्य गीता ।।

ॐ पार्थाय प्रतिबोधितां भगवता नारायणेन स्वयं
व्यासेन ग्रथितां पुराणमुनिना मध्येमहाभारतम् ।।
अद्वैतामृतवर्षिणीं भगवतीमष्टादशाध्यायिनी -
मम्ब त्वामनुसंदधामि भगवद्गीते भवद्वेषिणीम् ।।
गीताशास्त्रमिदं पुण्यं य: पठेत्प्रयत: पुमान्
विष्णो: पदमवाप्नोनि भयशोकादिवर्जित: ।।
गीता सुगीता कर्तव्या किमन्यै: शास्त्रविस्तरै:
या स्वयं पद्मनाभस्य मुखपद्माद्विनी सृता ।।
सर्वोपनिषदो गावो दोग्धा गोपालनन्दन:
पार्थो वत्स: सुधीर्भोक्ता दुग्धं गीतामृतं महत् ।।

अद्वैत प्रकाशनातर्फे व्यासपौर्णिमा या मंगलदिनी भगवद्गीतेची ''ते हे मंत्ररहस्य गीता।'' ही शब्द-श्लोक सूची प्रकाशित करण्याचे भाग्य लाभले आहे. ज्ञानेश्वरी, तुकाराम गाथा, दासबोध, नामदेव गाथा, ज्ञानदेव गाथा आणि अमृतानुभव तसेच हरिपाठाची शब्द ओवी / अभंग सूची याआधी अद्वैत प्रकाशनाने जिज्ञासूंना उपलब्ध करून दिल्या आहेत. ''बाप बाप ग्रंथ गीता । जो वेदी प्रतिपाद्य देवता । तो श्रीकृष्ण वक्ता । जिये ग्रंथी ।।'' (ज्ञा. ११/२६) म्हणजे वेदांचा प्रतिपाद्य विषय असलेल्या श्रीकृष्ण परमात्मा ज्या ग्रंथाचा वक्ता आहे त्या ग्रंथाची शब्द-श्लोक सूची प्रकाशित करताना परमानंद होत आहे.

।। ते हे मंत्ररहस्य गीता ।।

श्रीमद्‌भगवद्‌गीता - शब्द श्लोक सूची

महाभारताच्या संपूर्ण विवेचनाचे सार भगवद्‌गीतेच्या ७०० श्लोकांत आले आहे. हेच माउलींनी सुद्धा ‘‘तैसे शब्दब्रह्म अनंत । जाले सवालक्ष भारत । भारताचे शते सात । सर्वस्व गीता।'' (ज्ञा.१५/५७५) या ओवीतून विशद केले आहे.

कोणत्याही साधकाच्या आवडीनुसार आणि पात्रतेनुसार गीतेमधील कर्मयोग, ज्ञानयोग, भक्तीयोग आचरणात आणून प्रत्येक व्यक्ती आपला आत्मोत्कर्ष करु शकते. ‘‘आत्मा जेणे हस्तगत । रत्न होय ।।''(ज्ञा. १८/१३२३) असेच माउलीही सांगत आहेत.

महाभारत युध्दाच्या प्रारंभी शत्रूपक्षात आपलेच स्वजन बांधव पाहून अर्जुन किंकर्तव्यमूढ झाला. करुणेने व्याप्त झाला.

‘‘दृष्ट्वेवं स्वजनं कृष्ण युयुत्सुं समुपस्थितम् ।।२८।।
सीदन्ति मम गात्राणि मुखं च परिशुष्यति ।
वेपथुश्च शरीरे मे रोमहर्षश्च जायते ।।२९।।

अशी अर्जुनाची एकंदरीत अवस्था झाली. पुढे अर्जुनाने भगवंताला ‘‘शिष्यस्तेऽहं शाधि मां त्वां प्रपन्नम्।'' (२-७) असे शिष्यत्व स्वीकारुन कल्याणप्रद उपदेश करण्याची विनंती केली. अर्जुनाने शिष्यत्व पत्करल्यानंतरच भगवंतांनी ‘‘अशोच्यानन्वशोचस्त्वं'' (२-११) या श्लोकापासून उपदेश करण्यांस प्रारंभ केला. पुढे सांख्ययोग, कर्मयोग, ज्ञानयोग, भक्तीयोग या सर्वांचे विस्तृत निरुपण गीतेत आले आहे. अखेरीस -

‘‘इति ते ज्ञानमाख्यातं गुह्याद्गुह्यतरं मया ।
विमृश्यैतदशेषेण यथेच्छसि तथा कुरु ।। (१८/६३)

‘‘हे गोपनीय ज्ञान तुला सांगितले. आता तू या रहस्यमय ज्ञानाचा योग्य विचार करुन मग जसे तुला आवडेल तसेच कर'' असे भगवंत अर्जुनाला सांगत आहेत. हेच आदर्श गुरुंचे लक्षण आहे. त्यानंतर अर्जुनसुद्धा आदर्श शिष्यत्वाचा मानबिंदू ठरणारा श्लोक सांगतो की, ‘‘नष्टो मोह: स्मृतिर्लब्धा त्वप्रसादान्मयाच्युत ।
स्थितोऽस्मि गतसन्देह: करिष्ये वचनं तव ।। (१८-७३)

''आपल्या कृपेने माझा मोह नाहीसा झाला आणि मला स्मृती प्राप्त झाली. आता मी संशयरहित होऊन राहिलो आहे म्हणून मी आपल्या आज्ञेचे पालन करीन।'' असे निसंदिग्धपणे वचन देतो. असा हा संक्षिप्तरुपात भगवद्गीतेचा घटनाक्रम सांगता येईल.

ऐसेया श्लोका शते सात । गीतेची पदे आंगे वाहत ।
पद्दे म्हणो की परमामृत । गीताकाशीचे ।। (ज्ञा. १८/१६६४)

हे गीतेतील परमामृत म्हणजेच सुविचार, सुवचने, सुभाषिते किंवा अगदी ब्रह्मवाक्य म्हणता येईल असे श्लोक वा श्लोकार्ध गीतेत पदोपदी विखुरले आहेत. त्यापैकी काहींचा आपण आस्वाद घेऊयात!

''गतासूनगतासूंश्च नानुशोचन्ति पण्डितः ।'' – २–११
''सुखदुःखे समेकृत्वा लाभालाभौ जयाजयौ ।'' – २–३८
''कर्मण्येवाधिकारस्ते मा फलेषु कदाचन ।'' – २–४७
''स्वधर्मे निधनं श्रेयःपरधर्मो भयावहः।'' – ३–३५
''अभ्युत्थानमधर्मस्य तदात्मानं सृजाम्यहम् ।'' – ४–०७
''परित्रायाण साधूनां विनाशाय च दृष्कृताम् ।'' – ४–०८
''न हि ज्ञानेन सदृशं पवित्रमिह विद्यते ।'' – ४–३८
''उध्दरेदात्मनात्मानं नात्मानमवसादयेत् ।'' – ६–०५
''तस्मात्सर्वेषु कालेषु मामनुस्मर युध्य च ।'' – ८–०७
''अनन्याश्चितयन्तो मां ये जनाः पर्युपासते ।'' – ९–२२
''ईश्वरः सर्वभूतानां हृद्देशेऽर्जुन तिष्ठति ।'' – १८–६१
''सर्वधर्मान्परित्यज्य मामेकं शरणं व्रज ।'' – १८–६६
''यत्र योगेश्वरः कृष्णो यत्र पार्थो धनुर्धरः ।'' – १८–७८

।। ते हे मंत्ररहस्य गीता ।।

श्रीमद्‌भगवद्‌गीता - शब्द श्लोक सूची

हे परमामृत सेवन करुन आपलीही माउलींसारखीच ''तैसा वाग्विलास विस्तारु । गीतार्थेसी विश्व भरु । आनंदाचे आवारू । मांडु जगा ।। (ज्ञा.१३/११५९) अशी तादात्म्य अवस्था होऊन गेली नाही तरच नवल !

असो. हा प्रबंध नसून प्रकाशकीय मनोगत आहे याचे भान हवे आहे. गीतेची ही शब्द श्लोक सूची कशी उपयुक्त आहे याचे सोदाहरण विवेचन प्रकल्प प्रमुख सौ. पुष्पा (आत्या) अरुण जोशी यांनी त्यांच्या मनोगतात केले आहे. त्यामुळे त्याची पुनरावृत्ती नको. सौ. पुष्पा जोशी यांनी विस्तृत, उपयुक्त आणि भावनोत्कट असे मनोगत व्यक्त केले आहे. वाचकांना ते नक्कीच अभ्यासपूर्ण ठरेल. गीतेच्या सूचीच्या या संपादनात सौ. पुष्पा जोशी आणि सौ. सुषमा प्रकाश समुद्र या द्वयीने महत्वपूर्ण योगदान दिले आहे. ''म्हणौनि गीता गावो म्हणे । ते गाणिवे होती लेणे ।'' (ज्ञा. १८/१७३७) ही माउलींची ओवी सार्थ ठरवीत सौ. सुषमा समुद्र यांनी अद्वैत प्रकाशनाच्या ''हे गीतासागरतरंग'' या गीतापठणाच्या व्हीसीडी मध्ये संपूर्ण अचूक, मधुर व श्रवणीय पठण केले आहे.

''तैसा कानाचा महाद्वारी । गीता गजर जेथ करी ।
तेथ सृष्टीचिये आदीवरी । जायचि पाप ।। (ज्ञा. १८।१५३३)

गीतेचा गजर जेथे कानरुपी महाद्वारात होतो तेथे ऐकणाऱ्यांचे सृष्टीआरंभापासूनचे पाप नाहीसे होते. नुसतीच गीता नाही तर गीता, महाभारत, भागवत या सर्व वाङ्मयाचे संपूर्ण भारतभर प्रवचनरुपाने प्रसार व प्रचार करणारे स्वामी गोविंददेव गिरि उर्फ आचार्य किशोरजी व्यास या महनीय विभुतींचे प्रस्तावनारुपी आशीर्वचन आणि स्वस्तिवाचन या गीता शब्द-श्लोक सूचीस लाभले आहे हे आमचे परमभाग्य ! या प्रकल्पाच्या प्रारंभीच आम्ही स्वामी गोविंददेव गिरी महाराजांना प्रस्तावना देण्याची विनंती केली आणि त्यांनी विनाविलंब अतिशय समर्पक शब्दांत गीतेची महती वर्णन करणारी प्रस्तावना दिली. संपूर्ण भारतभर गीता परिवाराच्या शाखांमार्फत स्वामींचा गीता प्रसार चालू असतो. तसेच वेदविद्येचा सुद्धा वेद पाठशालांमधून स्वामीजी शिक्षण देऊन प्रचार-प्रसार करीत आहेत. या सर्व कार्यासाठी 'धर्मश्री' प्रतिष्ठानतर्फे 'धर्मश्री' हे हिंदीतील मासिकही प्रकाशित होत असते. अशा या ''महानुभाव'' परमपूज्य स्वामी गोविंददेव गिरि महाराजांना आमचे त्रिवार वंदन !

अद्वैत प्रकाशनाच्या प्रकल्पांचे डीटीपी वगैरे करुन देणारे श्री. अविनाश कढे यांचे आम्ही आभारी आहोत. तसेच प्रत्येक सूचीची सीडी आकर्षक स्वरुपात सादर करून देणारे श्री. सुरेंद्र रानडे, श्री. मोघे आणि श्री. दीक्षित यांचेही आभार मानणे उचित ठरेल.

।। ते हे मंत्ररहस्य गीता ।।

श्रीमद्‌भगवद्‌गीता – शब्द श्लोक सूची

''ते हे मंत्ररहस्य गीता'' गीता शब्द-श्लोक सूचीला हे नामाभिधान कसे दिले त्याविषयी थोडेसे विवेचन करु यात – भगवद्‌गीतेची महती वर्णन करताना ज्ञानेश्वरीच्या १५व्या अध्यायात माउली म्हणतात ''साचचि बोलाचे नव्हे हे शास्त्र । पैं संसारु जिणते हे शस्त्र । आत्मा अवतरविते मंत्र । अक्षरे इयें ।।'' (ज्ञा. १५।५७६) म्हणजे, खरोखरीच गीता हे नुसते शब्दपांडित्याचे शास्त्र नाही. तर ही गीता संसार जिंकणारे शस्त्र आहे. या गीतेची ही अक्षरे आत्म्याला प्रकट करणारे मंत्र आहेत. आता, हे मंत्र म्हणजे गीतेतील ''सप्तशती''चे सातशे श्लोक ! या श्लोकांतील जे सर्व शब्द आहेत ते मंत्राचे कार्य करतात आणि ही गीता शब्द-श्लोक सूची आहे. माउलींनीच पुढे ''ते हे मंत्ररहस्य गीता । मेळवी जो माझिया भक्तां।। (ज्ञा. १८-१५१२) असे आश्वासित केले आहे. या मंत्रांचे म्हणजे या शब्दांचे रहस्य शब्द सूचीच्या माध्यमातून भक्तजनांना अद्वैत प्रकाशनाने उपलब्ध करुन दिलेले आहे. म्हणून, या प्रकल्पास ''ते हे मंत्ररहस्य गीता'' हे सार्थ नाव भगवतकृपेने दिले आहे.

माउली ज्ञानेश्वरांच्याच शब्दांत गीतेची महती वर्णन करणारी ओवी सांगून या प्रकाशकीय मनोगताचा समारोप करतो.

''तें अक्षरे नव्हती देखा । ब्रह्मसाम्राज्यदीपिका ।
अर्जुनालागी चित्कळिका । उजळलिया श्रीकृष्णें ।। ज्ञा. (११।१७८)

व्यासपौर्णिमा
३१.०७. २०१५

अद्वैत पब्लिकेशन्स्

प्रकल्प

‘ऐसीं नानावर्णे रूपडीं’ –श्री ज्ञानेश्वरी – दृष्टांत सिद्धांत रूप चतुरंगातील पारायण प्रत
‘तो वाग्यज्ञु म्हणिजे’ – श्री ज्ञानेश्वरी – शब्द ओवी सूची
‘ते हे मंत्ररहस्य गीता’ –श्रीमद् भगवद्‌गीता – शब्द श्लोक सूची
‘हे गीतासागर तरंग’ – श्रीमद् भगवद्‌गीता पठण – दृक श्राव्य प्रकल्प
‘तुका झालासे कळस’ – श्री तुकाराम गाथा – शब्द अभंग सूची
‘हे शब्द रत्नांचे सागर’ – श्रीमद् दासबोध – शब्द ओवी सूची
‘शब्दब्रह्में होसी आकळा’ – श्री ज्ञानदेव गाथा – शब्द अभंग सूची
‘अनुभवामृतें येणें’ – अमृतानुभव – शब्द ओवी सूची
‘नाचू कीर्तनाचे रंगी’ – श्री नामदेव गाथा – शब्द अभंग सूची
‘श्रीकृष्णकीर्तीचे एकेक अक्षर’ – श्री एकनाथी भागवत – शब्द ओवी सूची
‘तयाचे बिसाट शब्द’ – श्री ज्ञानदेव हरिपाठ – शब्द अभंग सूची

।। अनुक्रमणिका (अक्षरवार शब्दसंख्या) ।।

भाग	अक्षर	शब्दक्रमांक	शब्दसंख्या	भाग	अक्षर	शब्दक्रमांक	शब्दसंख्या	भाग	अक्षर	शब्दक्रमांक	शब्दसंख्या
१	अ	१	२२११	११	द	४१२९	२६६	२१	ल	७२७७	७२
२	क	२२१२	४९७	१२	ध	४३९५	९१	२२	व	७३४९	४३०
३	ख	२७०९	२	१३	न	४४८६	४६८	२३	श	७७७९	२३५
४	ग	२७११	१२०	१४	प	४९५४	६८४	२४	ष	८०१४	२
५	घ	२८३१	७	१५	फ	५६३८	१७	२५	स	८०१६	८२२
६	च	२८३८	४४५	१६	ब	५६५५	१६३	२६	ह	८८३८	१४४
७	छ	३२८३	१२	१७	भ	५८१८	२७३	२७	क्ष	८९८२	३५
८	ज	३२९५	१२४	१८	म	६०९१	५५१	२८	ज्ञ	९०१७	९१
९	झ	३४१९	१	१९	य	६६४२	५३६			एकुण	९१०७
१०	त	३४२०	७०९	२०	र	७१७८	९९				

।। ते हे मंत्ररहस्य गीता ।।

।। श्रीमद्भगवद्गीता - शब्द श्लोक सूची - निवडक शब्द ।।

१. कर्म
२. भक्ति
३. मन
४. यज्ञ
५. योग
६. वेद
७. ज्ञान

२२८०	कर्म	भ.गी.०२.४९	दूरेण हि अवरम् कर्म । बुद्धियोगात् धनञ्जय । बुद्धौ शरणम् अन्विच्छ । कृपणाः फलहेतवः
२२८१	कर्म	भ.गी.०३.०५	न हि कश्चित् क्षणम् अपि । जातु तिष्ठति अकर्मकृत् । कार्यते हि अवशः कर्म । सर्वः प्रकृतिजैः गुणैः
२२८२	कर्म	भ.गी.०३.०८	नियतम् कुरु कर्म त्वम् । कर्म ज्यायः हि अकर्मणः । शरीरयात्रा अपि च ते । न प्रसिद्ध्येत् अकर्मणः
२२८३	कर्म	भ.गी.०३.०८	नियतम् कुरु कर्म त्वम् । कर्म ज्यायः हि अकर्मणः । शरीरयात्रा अपि च ते । न प्रसिद्ध्येत् अकर्मणः
२२८४	कर्म	भ.गी.०३.०९	यज्ञार्थात् कर्मणः अन्यत्र । लोकः अयम् कर्मबन्धनः । तदर्थम् कर्म कौन्तेय । मुक्तसङ्गः समाचर
२२८५	कर्म	भ.गी.०३.१५	कर्म ब्रह्मोद्भवम् विद्धि । ब्रह्म अक्षरसमुद्भवम् । तस्मात् सर्वगतम् ब्रह्म । नित्यम् यज्ञे प्रतिष्ठितम्
२२८६	कर्म	भ.गी.०३.१९	तस्मात् असक्तः सततम् । कार्यम् कर्म समाचर । असक्तः हि आचरन् कर्म । परम् आप्नोति पूरुषः
२२८७	कर्म	भ.गी.०३.१९	तस्मात् असक्तः सततम् । कार्यम् कर्म समाचर । असक्तः हि आचरन् कर्म । परम् आप्नोति पूरुषः
२२८८	कर्म	भ.गी.०३.२४	उत्सीदेयुः इमे लोकाः । न कुर्याम् कर्म चेत् अहम् । सङ्करस्य च कर्ता स्याम् । उपहन्याम् इमाः प्रजाः
२२८९	कर्म	भ.गी.०४.०९	जन्म कर्म च मे दिव्यम् । एवम् यः वेत्ति तत्त्वतः । त्यक्त्वा देहम् पुनः जन्म । न एति माम् एति सः अर्जुन
२२९०	कर्म	भ.गी.०४.१५	एवम् ज्ञात्वा कृतम् कर्म । पूर्वैः अपि मुमुक्षुभिः । कुरु कर्म एव तस्मात् त्वम् । पूर्वैः पूर्वतरम् कृतम्
२२९१	कर्म	भ.गी.०४.१५	एवम् ज्ञात्वा कृतम् कर्म । पूर्वैः अपि मुमुक्षुभिः । कुरु कर्म एव तस्मात् त्वम् । पूर्वैः पूर्वतरम् कृतम्
२२९२	कर्म	भ.गी.०४.१६	किम् कर्म किम् अकर्म इति । कवयः अपि अत्र मोहिताः । तत् ते कर्म प्रवक्ष्यामि । यत् ज्ञात्वा मोक्ष्यसे अशुभात्
२२९३	कर्म	भ.गी.०४.१६	किम् कर्म किम् अकर्म इति । कवयः अपि अत्र मोहिताः । तत् ते कर्म प्रवक्ष्यामि । यत् ज्ञात्वा मोक्ष्यसे अशुभात्
२२९४	कर्म	भ.गी.०४.१८	कर्मणि अकर्म यः पश्येत् । अकर्मणि च कर्म यः । सः बुद्धिमान् मनुष्येषु । सः युक्तः कृत्स्नकर्मकृत्
२२९५	कर्म	भ.गी.०४.२१	निराशीः यतचित्तात्मा । त्यक्तसर्वपरिग्रहः । शारीरम् केवलम् कर्म । कुर्वन् न आप्नोति किल्बिषम्
२२९६	कर्म	भ.गी.०४.२३	गतसङ्गस्य मुक्तस्य । ज्ञानावस्थितचेतसः । यज्ञाय आचरतः कर्म । समग्रम् प्रविलीयते
२२९७	कर्म	भ.गी.०४.३३	श्रेयान् द्रव्यमयात् यज्ञात् । ज्ञानयज्ञः परन्तप । सर्वम् कर्म अखिलम् पार्थ । ज्ञाने परिसमाप्यते
२२९८	कर्म	भ.गी.०५.११	कायेन मनसा बुद्ध्या । केवलैः इन्द्रियैः अपि । योगिनः कर्म कुर्वन्ति । सङ्गम् त्यक्त्वा आत्मशुद्धये
२२९९	कर्म	भ.गी.०६.०१	श्रीभगवान् उवाच । अनाश्रितः कर्मफलम् । कार्यम् कर्म करोति यः । सः सन्न्यासी च योगी च । न निरग्निः न च अक्रियः

२३००	कर्म	भ.गी.०६.०३	आरुरुक्षो: मुने: योगम् । कर्म कारणम् उच्यते । योगारूढस्य तस्य एव । शम: कारणम् उच्यते
२३०१	कर्म	भ.गी.०७.२९	जरामरणमोक्षाय । माम् आश्रित्य यतन्ति ये । ते ब्रह्म तत् विदु: कृत्स्नम् । अध्यात्मम् कर्म च अखिलम्
२३०२	कर्म	भ.गी.०८.०१	अर्जुन उवाच । किम् तत् ब्रह्म किम् अध्यात्मम् । किम् कर्म पुरुषोत्तम । अधिभूतम् च किम् प्रोक्तम् । अधिदैवम् किम् उच्यते
२३०३	कर्म	भ.गी.१६.२४	तस्मात् शास्त्रम् प्रमाणम् ते । कार्याकार्यव्यवस्थितौ । ज्ञात्वा शास्त्रविधानोक्तम् । कर्म कर्तुम् इह अर्हसि
२३०४	कर्म	भ.गी.१७.२७	यज्ञे तपसि दाने च । स्थिति: सत् इति च उच्यते । कर्म च एव तदर्थीयम् । सत् इति एव अभिधीयते
२३०५	कर्म	भ.गी.१८.०३	त्याज्यम् दोषवत् इति एके । कर्म प्राहु: मनीषिण: । यज्ञदानतप:कर्म । न त्याज्यम् इति च अपरे
२३०६	कर्म	भ.गी.१८.०८	दु:खम् इति एव यत् कर्म । कायक्लेशभयात् त्यजेत् । स: कृत्वा राजसम् त्यागम् । न एव त्यागफलम् लभेत्
२३०७	कर्म	भ.गी.१८.०९	कार्यम् इति एव यत् कर्म । नियतम् क्रियते अर्जुन । सङ्गम् त्यक्त्वा फलम् च एव । स: त्याग: सात्त्विक: मत:
२३०८	कर्म	भ.गी.१८.१०	न द्वेष्टि अकुशलम् कर्म । कुशले न अनुषज्जते । त्यागी सत्त्वसमाविष्ट: । मेधावी छिन्नसंशय:
२३०९	कर्म	भ.गी.१८.१५	शरीरवाङ्मनोभि: यत् । कर्म प्रारभते नर: । न्याय्यम् वा विपरीतम् वा । पञ्च एते तस्य हेतव:
२३१०	कर्म	भ.गी.१८.१८	ज्ञानम् ज्ञेयम् परिज्ञाता । त्रिविधा कर्मचोदना । करणम् कर्म कर्ता इति । त्रिविध: कर्मसङ्ग्रह:
२३११	कर्म	भ.गी.१८.१९	ज्ञानम् कर्म च कर्ता च । त्रिधा एव गुणभेदत: । प्रोच्यते गुणसङ्ख्याने । यथावत् शृणु तानि अपि
२३१२	कर्म	भ.गी.१८.२३	नियतम् सङ्गरहितम् । अरागद्वेषत: कृतम् । अफलप्रेप्सुना कर्म । यत् तत् सात्त्विकम् उच्यते
२३१३	कर्म	भ.गी.१८.२४	यत् तु कामेप्सुना कर्म । साहङ्कारेण वा पुन: । क्रियते बहुलायासम् । तत् राजसम् उदाहृतम्
२३१४	कर्म	भ.गी.१८.२५	अनुबन्धम् क्षयम् हिंसाम् । अनवेक्ष्य च पौरुषम् । मोहात् आरभ्यते कर्म । यत् तत् तामसम् उच्यते
२३१५	कर्म	भ.गी.१८.४३	शौर्यम् तेज: धृति: दाक्ष्यम् । युद्धे च अपि अपलायनम् । दानम् ईश्वरभाव: च । क्षात्रम् कर्म स्वभावजम्
२३१६	कर्म	भ.गी.१८.४४	कृषिगौरक्ष्यवाणिज्यम् । वैश्यकर्म स्वभावजम् । परिचर्यात्मकम् कर्म । शूद्रस्य अपि स्वभावजम्
२३१७	कर्म	भ.गी.१८.४७	श्रेयान् स्वधर्म: विगुण: । परधर्मात् स्वनुष्ठितात् । स्वभावनियतम् कर्म । कुर्वन् न आप्नोति किल्बिषम्
२३१८	कर्म	भ.गी.१८.४८	सहजम् कर्म कौन्तेय । सदोषम् अपि न त्यजेत् । सर्वारम्भा: हि दोषेण । धूमेन अग्नि: इव आवृता:
२३१९	कर्मचोदना	भ.गी.१८.१८	ज्ञानम् ज्ञेयम् परिज्ञाता । त्रिविधा कर्मचोदना । करणम् कर्म कर्ता इति । त्रिविध: कर्मसङ्ग्रह:

२३२०	कर्मजम्	भ.गी.०२.५१	कर्मजम् बुद्धियुक्ता: हि । फलम् त्यक्त्वा मनीषिण: । जन्मबन्धविनिर्मुक्ता: । पदम् गच्छन्ति अनामयम्
२३२१	कर्मजा	भ.गी.०४.१२	काङ्क्षत: कर्मणाम् सिद्धिम् । यजन्ते इह देवता: । क्षिप्रम् हि मानुषे लोके । सिद्धि: भवति कर्मजा
२३२२	कर्मजान्	भ.गी.०४.३२	एवम् बहुविधा: यज्ञा: । वितता: ब्रह्मण: मुखे । कर्मजान् विद्धि तान् सर्वान् । एवम् ज्ञात्वा विमोक्ष्यसे
२३२३	कर्मण:	भ.गी.०३.०१	अर्जुन उवाच । ज्यायसी चेत् कर्मण: ते । मता बुद्धि: जनार्दन । तत् किम् कर्मणि घोरे माम् । नियोजयसि केशव
२३२४	कर्मण:	भ.गी.०३.०९	यज्ञार्थात् कर्मण: अन्यत्र । लोक: अयम् कर्मबन्धन: । तदर्थम् कर्म कौन्तेय । मुक्तसङ्ग: समाचर
२३२५	कर्मण:	भ.गी.०४.१७	कर्मण: हि अपि बोद्धव्यम् । बोद्धव्यम् च विकर्मण: । अकर्मण: च बोद्धव्यम् । गहना कर्मण: गति:
२३२६	कर्मण:	भ.गी.०४.१७	कर्मण: हि अपि बोद्धव्यम् । बोद्धव्यम् च विकर्मण: । अकर्मण: च बोद्धव्यम् । गहना कर्मण: गति:
२३२७	कर्मण:	भ.गी.१४.१६	कर्मण: सुकृतस्य आहु: । सात्त्विकम् निर्मलम् फलम् । रजस: तु फलम् दु:खम् । अज्ञानम् तमस: फलम्
२३२८	कर्मण:	भ.गी.१८.०७	नियतस्य तु सन्न्यास: । कर्मण: न उपपद्यते । मोहात् तस्य परित्याग: । तामस: परिकीर्तित:
२३२९	कर्मण:	भ.गी.१८.१२	अनिष्टम् इष्टम् मिश्रम् च । त्रिविधम् कर्मण: फलम् । भवति अत्यागिनाम् प्रेत्य । न तु सन्न्यासिनाम् क्वचित्
२३३०	कर्मणा	भ.गी.०३.२०	कर्मणा एव हि संसिद्धिम् । आस्थिता: जनकादय: । लोकसङ्ग्रहम् एव अपि । सम्पश्यन् कर्तुम् अर्हसि
२३३१	कर्मणा	भ.गी.१८.६०	स्वभावजेन कौन्तेय । निबद्ध: स्वेन कर्मणा । कर्तुम् न इच्छसि यत् मोहात् । करिष्यसि अवश: अपि तत्
२३३२	कर्मणाम्	भ.गी.०३.०४	न कर्मणाम् अनारम्भात् । नैष्कर्म्यम् पुरुष: अश्नुते । न च सन्न्यसनात् एव । सिद्धिम् समधिगच्छति
२३३३	कर्मणाम्	भ.गी.०४.१२	काङ्क्षत: कर्मणाम् सिद्धिम् । यजन्ते इह देवता: । क्षिप्रम् हि मानुषे लोके । सिद्धि: भवति कर्मजा
२३३४	कर्मणाम्	भ.गी.०५.०१	अर्जुन उवाच । सन्न्यासम् कर्मणाम् कृष्ण । पुन: योगम् च शंससि । यत् श्रेय: एतयो: एकम् । तत् मे ब्रूहि सुनिश्चितम्
२३३५	कर्मणाम्	भ.गी.१४.१२	लोभ: प्रवृत्ति: आरम्भ: । कर्मणाम् अशम: स्पृहा । रजसि एतानि जायन्ते । विवृद्धे भरतर्षभ
२३३६	कर्मणाम्	भ.गी.१८.०२	श्रीभगवान् उवाच । काम्यानाम् कर्मणाम् न्यासम् । सन्न्यासम् कवय: विदु: । सर्वकर्मफलत्यागम् । प्राहु: त्यागम् विचक्षणा:
२३३७	कर्मणि	भ.गी.०२.४७	कर्मणि एव अधिकार: ते । मा फलेषु कदाचन । मा कर्मफलहेतु: भू: । मा ते सङ्ग: अस्तु अकर्मणि
२३३८	कर्मणि	भ.गी.०३.०१	अर्जुन उवाच । ज्यायसी चेत् कर्मण: ते । मता बुद्धि: जनार्दन । तत् किम् कर्मणि घोरे माम् । नियोजयसि केशव
२३३९	कर्मणि	भ.गी.०३.२२	न मे पार्थ अस्ति कर्तव्यम् । त्रिषु लोकेषु किञ्चन । न अनवाप्तम् अवाप्तव्यम् । वर्ते एव च कर्मणि

२३४०	कर्मणि	भ.गी.०३.२३	यदि हि अहम् न वर्तेयम् । जातु कर्मणि अतन्द्रित: । मम वर्त्म अनुवर्तन्ते । मनुष्या: पार्थ सर्वश:
२३४१	कर्मणि	भ.गी.०३.२५	सक्ता: कर्मणि अविद्वांस: । यथा कुर्वन्ति भारत । कुर्यात् विद्वान् तथा असक्त: । चिकीर्षु: लोकसङ्ग्रहम्
२३४२	कर्मणि	भ.गी.०४.१८	कर्मणि अकर्म य: पश्येत् । अकर्मणि च कर्म य: । स: बुद्धिमान् मनुष्येषु । स: युक्त: कृत्स्नकर्मकृत्
२३४३	कर्मणि	भ.गी.०४.२०	त्यक्त्वा कर्मफलासङ्गम् । नित्यतृप्त: निराश्रय: । कर्मणि अभिप्रवृत्त: अपि । न एव किञ्चित् करोति स:
२३४४	कर्मणि	भ.गी.१४.०९	सत्त्वम् सुखे सञ्जयति । रज: कर्मणि भारत । ज्ञानम् आवृत्य तु तम: । प्रमादे सञ्जयति उत
२३४५	कर्मणि	भ.गी.१७.२६	सद्भावे साधुभावे च । सत् इति एतत् प्रयुज्यते । प्रशस्ते कर्मणि तथा । सत् शब्द: पार्थ युज्यते
२३४६	कर्मणि	भ.गी.१८.४५	स्वे स्वे कर्मणि अभिरत: । संसिद्धिम् लभते नर: । स्वकर्मनिरत: सिद्धिम् । यथा विन्दति तत् शृणु
२३४७	कर्मफलत्याग:	भ.गी.१२.१२	श्रेय: हि ज्ञानम् अभ्यासात् । ज्ञानात् ध्यानम् विशिष्यते । ध्यानात् कर्मफलत्याग: । त्यागात् शान्ति: अनन्तरम्
२३४८	कर्मफलत्यागी	भ.गी.१८.११	न हि देहभृता शक्यम् । त्यक्तुम् कर्माणि अशेषत: । य: तु कर्मफलत्यागी । स: त्यागी इति अभिधीयते
२३४९	कर्मफलप्रेप्सु:	भ.गी.१८.२७	रागी कर्मफलप्रेप्सु: । लुब्ध: हिंसात्मक: अशुचि: । हर्षशोकान्वित: कर्ता । राजस: परिकीर्तित:
२३५०	कर्मफलम्	भ.गी.०५.१२	युक्त: कर्मफलम् त्यक्त्वा । शान्तिम् आप्नोति नैष्ठिकीम् । अयुक्त: कामकारेण । फले सक्त: निबध्यते
२३५१	कर्मफलम्	भ.गी.०६.०१	श्रीभगवान् उवाच । अनाश्रित: कर्मफलम् । कार्यम् कर्म करोति य: । स: सन्न्यासी च योगी च । न निरग्नि: न च अक्रिय:
२३५२	कर्मफलसंयोगम्	भ.गी.०५.१४	न कर्तृत्वम् न कर्माणि । लोकस्य सृजति प्रभु: । न कर्मफलसंयोगम् । स्वभाव: तु प्रवर्तते
२३५३	कर्मफलहेतु:	भ.गी.०२.४७	कर्मणि एव अधिकार: ते । मा फलेषु कदाचन । मा कर्मफलहेतु: भू: । मा ते सङ्ग: अस्तु अकर्मणि
२३५४	कर्मफलासङ्गम्	भ.गी.०४.२०	त्यक्त्वा कर्मफलासङ्गम् । नित्यतृप्त: निराश्रय: । कर्मणि अभिप्रवृत्त: अपि । न एव किञ्चित् करोति स:
२३५५	कर्मफले	भ.गी.०४.१४	न माम् कर्माणि लिम्पन्ति । न मे कर्मफले स्पृहा । इति माम् य: अभिजानाति । कर्मभि: न स: बध्यते
२३५६	कर्मबन्धन:	भ.गी.०३.०९	यज्ञार्थात् कर्मण: अन्यत्र । लोक: अयम् कर्मबन्धन: । तदर्थम् कर्म कौन्तेय । मुक्तसङ्ग: समाचर
२३५७	कर्मबन्धनै:	भ.गी.०९.२८	शुभाशुभफलै: एवम् । मोक्ष्यसे कर्मबन्धनै: । सन्न्यासयोगयुक्तात्मा । विमुक्त: माम् उपैष्यसि
२३५८	कर्मबन्धम्	भ.गी.०२.३९	एषा ते अभिहिता साङ्ख्ये । बुद्धि: योगे तु इमाम् शृणु । बुद्ध्या युक्त: यया पार्थ । कर्मबन्धम् प्रहास्यसि
२३५९	कर्मभि:	भ.गी.०३.३१	ये मे मतम् इदम् नित्यम् । अनुतिष्ठन्ति मानवा: । श्रद्धावन्त: अनसूयन्त: । मुच्यन्ते ते अपि कर्मभि:

२३६०	कर्मभि:	भ.गी.०४.१४	न माम् कर्माणि लिम्पन्ति । न मे कर्मफले स्पृहा । इति माम् य: अभिजानाति । कर्मभि: न स: बध्यते
२३६१	कर्मयोग:	भ.गी.०५.०२	श्रीभगवान् उवाच । सन्यास: कर्मयोग: च । नि:श्रेयसकरौ उभौ । तयो: तु कर्मसन्यासात् । कर्मयोग: विशिष्यते
२३६२	कर्मयोग:	भ.गी.०५.०२	श्रीभगवान् उवाच । सन्यास: कर्मयोग: च । नि:श्रेयसकरौ उभौ । तयो: तु कर्मसन्यासात् । कर्मयोग: विशिष्यते
२३६३	कर्मयोगम्	भ.गी.०३.०७	य: तु इन्द्रियाणि मनसा । नियम्य आरभते अर्जुन । कर्मेन्द्रियै: कर्मयोगम् । असक्त: स: विशिष्यते
२३६४	कर्मयोगेन	भ.गी.०३.०३	श्रीभगवान् उवाच । लोके अस्मिन् द्विविधा निष्ठा । पुरा प्रोक्ता मया अनघ । ज्ञानयोगेन साङ्ख्यानाम् । कर्मयोगेन योगिनाम्
२३६५	कर्मयोगेन	भ.गी.१३.२४	ध्यानेन आत्मनि पश्यन्ति । केचित् आत्मानम् आत्मना । अन्ये साङ्ख्येन योगेन । कर्मयोगेन च अपरे
२३६६	कर्मसङ्गिनाम्	भ.गी.०३.२६	न बुद्धिभेदम् जनयेत् । अज्ञानाम् कर्मसङ्गिनाम् । जोषयेत् सर्वकर्माणि । विद्वान् युक्त: समाचरन्
२३६७	कर्मसङ्गिषु	भ.गी.१४.१५	रजसि प्रलयम् गत्वा । कर्मसङ्गिषु जायते । तथा प्रलीन: तमसि । मूढयोनिषु जायते
२३६८	कर्मसङ्गेन	भ.गी.१४.०७	रज: रागात्मकम् विद्धि । तृष्णासङ्गसमुद्भवम् । तत् निबध्नाति कौन्तेय । कर्मसङ्गेन देहिनम्
२३६९	कर्मसङ्ग्रह:	भ.गी.१८.१८	ज्ञानम् ज्ञेयम् परिज्ञाता । त्रिविधा कर्मचोदना । करणम् कर्म कर्ता इति । त्रिविध: कर्मसङ्ग्रह:
२३७०	कर्मसञ्ज्ञित:	भ.गी.०८.०३	श्रीभगवान् उवाच । अक्षरम् ब्रह्म परमम् । स्वभाव: अध्यात्मम् उच्यते । भूतभावोद्भवकर: । विसर्ग: कर्मसञ्ज्ञित:
२३७१	कर्मसन्यासात्	भ.गी.०५.०२	श्रीभगवान् उवाच । सन्यास: कर्मयोग: च । नि:श्रेयसकरौ उभौ । तयो: तु कर्मसन्यासात् । कर्मयोग: विशिष्यते
२३७२	कर्मसमुद्भव:	भ.गी.०३.१४	अन्नात् भवन्ति भूतानि । पर्जन्यात् अन्नसम्भव: । यज्ञात् भवति पर्जन्य: । यज्ञ: कर्मसमुद्भव:
२३७३	कर्मसु	भ.गी.०२.५०	बुद्धियुक्त: जहाति इह । उभे सुकृतदुष्कृते । तस्मात् योगाय युज्यस्व । योग: कर्मसु कौशलम्
२३७४	कर्मसु	भ.गी.०६.०४	यदा हि न इन्द्रियार्थेषु । न कर्मसु अनुषज्जते । सर्वसङ्कल्पसन्यासी । योगारूढ: तदा उच्यते
२३७५	कर्मसु	भ.गी.०६.१७	युक्ताहारविहारस्य । युक्तचेष्टस्य कर्मसु । युक्तस्वप्नावबोधस्य । योग: भवति दु:खहा
२३७६	कर्मसु	भ.गी.०९.०९	न च माम् तानि कर्माणि । निबध्नन्ति धनञ्जय । उदासीनवत् आसीनम् । असक्तम् तेषु कर्मसु
२३७७	कर्माणि	भ.गी.०२.४८	योगस्थ: कुरु कर्माणि । सङ्गम् त्यक्त्वा धनञ्जय । सिद्ध्यसिद्ध्यो: सम: भूत्वा । समत्वम् योग: उच्यते
२३७८	कर्माणि	भ.गी.०३.२७	प्रकृते: क्रियमाणानि । गुणै: कर्माणि सर्वश: । अहङ्कारविमूढात्मा । कर्ता अहम् इति मन्यते
२३७९	कर्माणि	भ.गी.०३.३०	मयि सर्वाणि कर्माणि । सन्यस्य अध्यात्मचेतसा । निराशी: निर्मम: भूत्वा । युध्यस्व विगतज्वर:

२३८०	कर्माणि	भ.गी.०४.१४	न माम् कर्माणि लिम्पन्ति । न मे कर्मफले स्पृहा । इति माम् य: अभिजानाति । कर्मभि: न स: बध्यते
२३८१	कर्माणि	भ.गी.०४.४१	योगसन्न्यस्तकर्माणम् । ज्ञानसञ्छिन्नसंशयम् । आत्मवन्तम् न कर्माणि । निबध्नन्ति धनञ्जय
२३८२	कर्माणि	भ.गी.०५.१०	ब्रह्मणि आधाय कर्माणि । सङ्गम् त्यक्त्वा करोति य: । लिप्यते न स: पापेन । पद्मपत्रम् इव अम्भसा
२३८३	कर्माणि	भ.गी.०५.१४	न कर्तृत्वम् न कर्माणि । लोकस्य सृजति प्रभु: । न कर्मफलसंयोगम् । स्वभाव: तु प्रवर्तते
२३८४	कर्माणि	भ.गी.०९.०९	न च माम् तानि कर्माणि । निबध्नन्ति धनञ्जय । उदासीनवत् आसीनम् । असक्तम् तेषु कर्मसु
२३८५	कर्माणि	भ.गी.१२.०६	ये तु सर्वाणि कर्माणि । मयि सन्न्यस्य मत्परा: । अनन्येन एव योगेन । माम् ध्यायन्त: उपासते
२३८६	कर्माणि	भ.गी.१२.१०	अभ्यासे अपि असमर्थ: असि । मत्कर्मपरम: भव । मदर्थम् अपि कर्माणि । कुर्वन् सिद्धिम् अवाप्स्यसि
२३८७	कर्माणि	भ.गी.१३.२९	प्रकृत्या एव च कर्माणि । क्रियमाणानि सर्वश: । य: पश्यति तथा आत्मानम् । अकर्तारम् स: पश्यति
२३८८	कर्माणि	भ.गी.१८.०६	एतानि अपि तु कर्माणि । सङ्गम् त्यक्त्वा फलानि च । कर्तव्यानि इति मे पार्थ । निश्चितम् मतम् उत्तमम्
२३८९	कर्माणि	भ.गी.१८.११	न हि देहभृता शक्यम् । त्यक्तुम् कर्माणि अशेषत: । य: तु कर्मफलत्यागी । स: त्यागी इति अभिधीयते
२३९०	कर्माणि	भ.गी.१८.४१	ब्राह्मणक्षत्रियविशाम् । शूद्राणाम् च परन्तप । कर्माणि प्रविभक्तानि । स्वभावप्रभवै: गुणै:
२३९१	कर्मानुबन्धीनि	भ.गी.१५.०२	अध: च ऊर्ध्वम् प्रसृता: तस्य शाखा: । गुणप्रवृद्धा: विषयप्रवाला: । अध: च मूलानि अनुसन्ततानि । कर्मानुबन्धीनि मनुष्यलोके
२३९२	कर्मिभ्य:	भ.गी.०६.४६	तपस्विभ्य: अधिक: योगी । ज्ञानिभ्य: अपि मत: अधिक: । कर्मिभ्य: च अधिक: योगी । तस्मात् योगी भव अर्जुन
२३९३	कर्मेन्द्रियाणि	भ.गी.०३.०६	कर्मेन्द्रियाणि संयम्य । य: आस्ते मनसा स्मरन् । इन्द्रियार्थान् विमूढात्मा । मिथ्याचार: स: उच्यते
२३९४	कर्मेन्द्रियै:	भ.गी.०३.०७	य: तु इन्द्रियाणि मनसा । नियम्य आरभते अर्जुन । कर्मेन्द्रियै: कर्मयोगम् । असक्त: स: विशिष्यते

५८१८	भक्त:	भ.गी.०४.०३	स: एव अयम् मया ते अद्य । योग: प्रोक्त: पुरातन: । भक्त: असि मे सखा च इति । रहस्यम् हि एतत् उत्तमम्
५८१९	भक्त:	भ.गी.०७.२१	य: य: याम् याम् तनुम् भक्त: । श्रद्धया अर्चितुम् इच्छति । तस्य तस्य अचलाम् श्रद्धाम् । ताम् एव विदधामि अहम्
५८२०	भक्त:	भ.गी.०९.३१	क्षिप्रम् भवति धर्मात्मा । शश्वत् शान्तिम् निगच्छति । कौन्तेय प्रति जानीहि । न मे भक्त: प्रणश्यति

५८२१	भक्ता:	भ.गी.०९.२३	ये अपि अन्यदेवता: भक्ता: । यजन्ते श्रद्धया अन्विता: । ते अपि माम् एव कौन्तेय । यजन्ति अविधिपूर्वकम्
५८२२	भक्ता:	भ.गी.०९.३३	किम् पुन: ब्राह्मणा: पुण्या: । भक्ता: राजर्षय: तथा । अनित्यम् असुखम् लोकम् । इमम् प्राप्य भजस्व माम्
५८२३	भक्ता:	भ.गी.१२.०१	अर्जुन उवाच । एवम् सततयुक्ता: ये । भक्ता: त्वाम् पर्युपासते । ये च अपि अक्षरम् अव्यक्तम् । तेषाम् के योगवित्तमा:
५८२४	भक्ता:	भ.गी.१२.२०	ये तु धर्म्यामृतम् इदम् । यथा उक्तम् पर्युपासते । श्रद्दधाना: मत्परमा: । भक्ता: ते अतीव मे प्रिया:
५८२५	भक्ति:	भ.गी.१३.१०	मयि च अनन्ययोगेन । भक्ति: अव्यभिचारिणी । विविक्तदेशसेवित्वम् । अरति: जनसंसदि
५८२६	भक्तिमान्	भ.गी.१२.१७	य: न हृष्यति न द्वेष्टि । न शोचति न काङ्क्षति । शुभाशुभपरित्यागी । भक्तिमान् य: स: मे प्रिय:
५८२७	भक्तिमान्	भ.गी.१२.१९	तुल्यनिन्दास्तुति: मौनी । सन्तुष्ट: येनकेनचित् । अनिकेत: स्थिरमति: । भक्तिमान् मे प्रिय: नर:
५८२८	भक्तिम्	भ.गी.१८.६८	य: इमम् परमम् गुह्यम् । मद्भक्तेषु अभिधास्यति । भक्तिम् मयि पराम् कृत्वा । माम् एव एष्यति असंशय:
५८२९	भक्तियोगेन	भ.गी.१४.२६	माम् च य: अव्यभिचारेण । भक्तियोगेन सेवते । स: गुणान् समतीत्य एतान् । ब्रह्मभूयाय कल्पते
५८३०	भक्त्या	भ.गी.०८.१०	प्रयाणकाले मनसा अचलेन । भक्त्या युक्त: योगबलेन च एव । भ्रुवो: मध्ये प्राणम् आवेश्य सम्यक् । स: तम् परम् पुरुषम् उपैति दिव्यम्
५८३१	भक्त्या	भ.गी.०८.२२	पुरुष: स: पर: पार्थ । भक्त्या लभ्य: तु अनन्यया । यस्य अन्त:स्थानि भूतानि । येन सर्वम् इदम् ततम्
५८३२	भक्त्या	भ.गी.०९.१४	सततम् कीर्तयन्त: माम् । यतन्त: च दृढव्रता: । नमस्यन्त: च माम् भक्त्या । नित्ययुक्ता: उपासते
५८३३	भक्त्या	भ.गी.०९.२६	पत्रम् पुष्पम् फलम् तोयम् । य: मे भक्त्या प्रयच्छति । तत् अहम् भक्त्युपहृतम् । अश्नामि प्रयतात्मन:
५८३४	भक्त्या	भ.गी.०९.२९	सम: अहम् सर्वभूतेषु । न मे द्वेष्य: अस्ति न प्रिय: । ये भजन्ति तु माम् भक्त्या । मयि ते तेषु च अपि अहम्
५८३५	भक्त्या	भ.गी.११.५४	भक्त्या तु अनन्यया शक्य: । अहम् एवंविध: अर्जुन । ज्ञातुम् द्रष्टुम् च तत्त्वेन । प्रवेष्टुम् च परन्तप
५८३६	भक्त्या	भ.गी.१८.५५	भक्त्या माम् अभिजानाति । यावान् य: च अस्मि तत्त्वत: । तत: माम् तत्त्वत: ज्ञात्वा । विशते तदनन्तरम्
५८३७	भक्त्युपहृतम्	भ.गी.०९.२६	पत्रम् पुष्पम् फलम् तोयम् । य: मे भक्त्या प्रयच्छति । तत् अहम् भक्त्युपहृतम् । अश्नामि प्रयतात्मन:

६१७८	मन:	भ.गी.०१.३०	गाण्डीवम् स्रंसते हस्तात् । त्वक् च एव परिदह्यते । न च शक्नोमि अवस्थातुम् । भ्रमति इव च मे मन:

६१७९	मन:	भ.गी.०२.६०	यततः हि अपि कौन्तेय । पुरुषस्य विपश्चितः । इन्द्रियाणि प्रमाथीनि । हरन्ति प्रसभम् मनः
६१८०	मन:	भ.गी.०२.६७	इन्द्रियाणाम् हि चरताम् । यत् मनः अनु विधीयते । तत् अस्य हरति प्रज्ञाम् । वायुः नावम् इव अम्भसि
६१८१	मन:	भ.गी.०३.४०	इन्द्रियाणि मनः बुद्धिः । अस्य अधिष्ठानम् उच्यते । एतैः विमोहयति एषः । ज्ञानम् आवृत्य देहिनम्
६१८२	मन:	भ.गी.०३.४२	इन्द्रियाणि पराणि आहुः । इन्द्रियेभ्यः परम् मनः । मनसः तु परा बुद्धिः । यः बुद्धेः परतः तु सः
६१८३	मन:	भ.गी.०५.१९	इह एव तैः जितः सर्गः । येषाम् साम्ये स्थितम् मनः । निर्दोषम् हि समम् ब्रह्म । तस्मात् ब्रह्मणि ते स्थिताः
६१८४	मन:	भ.गी.०६.१२	तत्र एकाग्रम् मनः कृत्वा । यतचित्तेन्द्रियक्रियः । उपविश्य आसने युञ्ज्यात् । योगम् आत्मविशुद्धये
६१८५	मन:	भ.गी.०६.१४	प्रशान्तात्मा विगतभीः । ब्रह्मचारिव्रते स्थितः । मनः संयम्य मच्चित्तः । युक्तः आसीत मत्परः
६१८६	मन:	भ.गी.०६.२५	शनैः शनैः उपरमेत् । बुद्ध्या धृतिगृहीतया । आत्मसंस्थम् मनः कृत्वा । न किञ्चित् अपि चिन्तयेत्
६१८७	मन:	भ.गी.०६.२६	यतः यतः निश्चरति । मनः चञ्चलम् अस्थिरम् । ततः ततः नियम्य एतत् । आत्मनि एव वशम् नयेत्
६१८८	मन:	भ.गी.०६.३४	चञ्चलम् हि मनः कृष्ण । प्रमाथि बलवत् दृढम् । तस्य अहम् निग्रहम् मन्ये । वायोः इव सुदुष्करम्
६१८९	मन:	भ.गी.०६.३५	श्रीभगवान् उवाच । असंशयम् महाबाहो । मनः दुर्निग्रहम् चलम् । अभ्यासेन तु कौन्तेय । वैराग्येण च गृह्यते
६१९०	मन:	भ.गी.०७.०४	भूमिः आपः अनलः वायुः । खम् मनः बुद्धिः एव च । अहङ्कारः इति इयम् मे । भिन्ना प्रकृतिः अष्टधा
६१९१	मन:	भ.गी.०८.१२	सर्वद्वाराणि संयम्य । मनः हृदि निरुध्य च । मूर्ध्नि आधाय आत्मनः प्राणम् । आस्थितः योगधारणाम्
६१९२	मन:	भ.गी.१०.२२	वेदानाम् सामवेदः अस्मि । देवानाम् अस्मि वासवः । इन्द्रियाणाम् मनः च अस्मि । भूतानाम् अस्मि चेतना
६१९३	मन:	भ.गी.११.४५	अदृष्टपूर्वम् हृषितः अस्मि दृष्ट्वा । भयेन च प्रव्यथितम् मनः मे । तत् एव मे दर्शय देवरूपम् । प्रसीद देवेश जगन्निवास
६१९४	मन:	भ.गी.१२.०२	श्रीभगवान् उवाच । मयि आवेश्य मनः ये माम् । नित्ययुक्ताः उपासते । श्रद्धया परया उपेताः ते । मे युक्ततमाः मताः
६१९५	मन:	भ.गी.१२.०८	मयि एव मनः आधत्स्व । मयि बुद्धिम् निवेशय । निवसिष्यसि मयि एव । अतः ऊर्ध्वम् न संशयः
६१९६	मन:	भ.गी.१५.०९	श्रोत्रम् चक्षुः स्पर्शनम् च । रसनम् घ्राणम् एव च । अधिष्ठाय मनः च अयम् । विषयान् उपसेवते
६१९७	मन:	भ.गी.१७.११	अफलाकाङ्क्षिभिः यज्ञः । विधिदृष्टः यः इज्यते । यष्टव्यम् एव इति मनः । समाधाय सः सात्त्विकः
६१९८	मन:प्रसाद:	भ.गी.१७.१६	मनःप्रसादः सौम्यत्वम् । मौनम् आत्मविनिग्रहः । भावसंशुद्धिः इति एतत् । तपः मानसम् उच्यते

६१९९	मन:प्राणेन्द्रियक्रिया:	भ.गी.१८.३३	धृत्या यया धारयते । मन:प्राणेन्द्रियक्रिया: । योगेन अव्यभिचारिण्या । धृति: सा पार्थ सात्त्विकी
६२००	मन:षष्ठानि	भ.गी.१५.०७	मम एव अंश: जीवलोके । जीवभूत: सनातन: । मन:षष्ठानि इन्द्रियाणि । प्रकृतिस्थानि कर्षति
६२०१	मनव:	भ.गी.१०.०६	महर्षय: सप्त पूर्वे । चत्वार: मनव: तथा । मद्भावा: मानसा: जाता: । येषाम् लोके इमा: प्रजा:
६२०२	मनवे	भ.गी.०४.०१	श्रीभगवान् उवाच । इमम् विवस्वते योगम् । प्रोक्तवान् अहम् अव्ययम् । विवस्वान् मनवे प्राह । मनु: इक्ष्वाकवे अब्रवीत्
६२०३	मनस:	भ.गी.०३.४२	इन्द्रियाणि पराणि आहु: । इन्द्रियेभ्य: परम् मन: । मनस: तु परा बुद्धि: । य: बुद्धे: परत: तु स:
६२०४	मनसा	भ.गी.०३.०६	कर्मेन्द्रियाणि संयम्य । य: आस्ते मनसा स्मरन् । इन्द्रियार्थान् विमूढात्मा । मिथ्याचार: स: उच्यते
६२०५	मनसा	भ.गी.०३.०७	य: तु इन्द्रियाणि मनसा । नियम्य आरभते अर्जुन । कर्मेन्द्रियै: कर्मयोगम् । असक्त: स: विशिष्यते
६२०६	मनसा	भ.गी.०५.११	कायेन मनसा बुद्ध्या । केवलै: इन्द्रियै: अपि । योगिन: कर्म कुर्वन्ति । सङ्गम् त्यक्त्वा आत्मशुद्धये
६२०७	मनसा	भ.गी.०५.१३	सर्वकर्माणि मनसा । सन्न्यस्य आस्ते सुखम् वशी । नवद्वारे पुरे देही । न एव कुर्वन् न कारयन्
६२०८	मनसा	भ.गी.०६.२४	सङ्कल्पप्रभवान् कामान् । त्यक्त्वा सर्वान् अशेषत: । मनसा एव इन्द्रियग्रामम् । विनियम्य समन्तत:
६२०९	मनसा	भ.गी.०८.१०	प्रयाणकाले मनसा अचलेन । भक्त्या युक्त: योगबलेन च एव । भ्रुवो: मध्ये प्राणम् आवेश्य सम्यक् । स: तम् परम् पुरुषम् उपैति दिव्यम्

६७२१	यज्ञ:	भ.गी.०३.१४	अन्नात् भवन्ति भूतानि । पर्जन्यात् अन्नसम्भव: । यज्ञात् भवति पर्जन्य: । यज्ञ: कर्मसमुद्भव:
६७२२	यज्ञ:	भ.गी.०९.१६	अहम् क्रतु: अहम् यज्ञ: । स्वधा अहम् अहम् औषधम् । मन्त्र: अहम् अहम् एव आज्यम् । अहम् अग्नि: अहम् हुतम्
६७२३	यज्ञ:	भ.गी.१६.०१	श्रीभगवान् उवाच । अभयम् सत्त्वसंशुद्धि: । ज्ञानयोगव्यवस्थिति: । दानम् दम: च यज्ञ: च । स्वाध्याय: तप: आर्जवम्
६७२४	यज्ञ:	भ.गी.१७.०७	आहार: तु अपि सर्वस्य । त्रिविध: भवति प्रिय: । यज्ञ: तप: तथा दानम् । तेषाम् भेदम् इमम् शृणु
६७२५	यज्ञ:	भ.गी.१७.११	अफलाकाङ्क्षिभि: यज्ञ: । विधिदृष्ट: य: इज्यते । यष्टव्यम् एव इति मन: । समाधाय स: सात्त्विक:
६७२६	यज्ञ:	भ.गी.१८.०५	यज्ञदानतप:कर्म । न त्याज्यम् कार्यम् एव तत् । यज्ञ: दानम् तप: च एव । पावनानि मनीषिणाम्
६७२७	यज्ञक्षपितकल्मषा:	भ.गी.०४.३०	अपरे नियताहारा: । प्राणान् प्राणेषु जुह्वति । सर्वे अपि एते यज्ञविद: । यज्ञक्षपितकल्मषा:

६७२८	यज्ञतप:क्रिया:	भ.गी.१७.२५	तत् इति अनभिसन्धाय । फलम् यज्ञतप:क्रिया: । दानक्रिया: च विविधा: । क्रियन्ते मोक्षकाङ्क्षिभि:
६७२९	यज्ञतपसाम्	भ.गी.०५.२९	भोक्तारम् यज्ञतपसाम् । सर्वलोकमहेश्वरम् । सुहृदम् सर्वभूतानाम् । ज्ञात्वा माम् शान्तिम् ऋच्छति
६७३०	यज्ञदानतप:कर्म	भ.गी.१८.०३	त्याज्यम् दोषवत् इति एके । कर्म प्राहु: मनीषिण: । यज्ञदानतप:कर्म । न त्याज्यम् इति च अपरे
६७३१	यज्ञदानतप:कर्म	भ.गी.१८.०५	यज्ञदानतप:कर्म । न त्याज्यम् कार्यम् एव तत् । यज्ञ: दानम् तप: च एव । पावनानि मनीषिणाम्
६७३२	यज्ञदानतप:क्रिया:	भ.गी.१७.२४	तस्मात् ओम् इति उदाहृत्य । यज्ञदानतप:क्रिया: । प्रवर्तन्ते विधानोक्ता: । सततम् ब्रह्मवादिनाम्
६७३३	यज्ञभाविता:	भ.गी.०३.१२	इष्टान् भोगान् हि व: देवा: । दास्यन्ते यज्ञभाविता: । तै: दत्तान् अप्रदाय एभ्य: । य: भुङ्क्ते स्तेन: एव स:
६७३४	यज्ञम्	भ.गी.०४.२५	दैवम् एव अपरे यज्ञम् । योगिन: पर्युपासते । ब्रह्माग्नौ अपरे यज्ञम् । यज्ञेन एव उपजुह्वति
६७३५	यज्ञम्	भ.गी.०४.२५	दैवम् एव अपरे यज्ञम् । योगिन: पर्युपासते । ब्रह्माग्नौ अपरे यज्ञम् । यज्ञेन एव उपजुह्वति
६७३६	यज्ञम्	भ.गी.१७.१२	अभिसन्धाय तु फलम् । दम्भार्थम् अपि च एव यत् । इज्यते भरतश्रेष्ठ । तम् यज्ञम् विद्धि राजसम्
६७३७	यज्ञम्	भ.गी.१७.१३	विधिहीनम् असृष्टान्नम् । मन्त्रहीनम् अदक्षिणम् । श्रद्धाविरहितम् यज्ञम् । तामसम् परिचक्षते
६७३८	यज्ञविद:	भ.गी.०४.३०	अपरे नियताहारा: । प्राणान् प्राणेषु जुह्वति । सर्वे अपि एते यज्ञविद: । यज्ञक्षपितकल्मषा:
६७३९	यज्ञशिष्टामृतभुज:	भ.गी.०४.३१	यज्ञशिष्टामृतभुज: । यान्ति ब्रह्म सनातम् । न अयम् लोक: अस्ति अयज्ञस्य । कुत: अन्य: कुरुसत्तम
६७४०	यज्ञशिष्टाशिन:	भ.गी.०३.१३	यज्ञशिष्टाशिन: सन्त: । मुच्यन्ते सर्वकिल्बिषै: । भुञ्जते ते तु अघम् पापा: । ये पचन्ति आत्मकारणात्
६७४१	यज्ञा:	भ.गी.०४.३२	एवम् बहुविधा: यज्ञा: । वितता: ब्रह्मण: मुखे । कर्मजान् विद्धि तान् सर्वान् । एवम् ज्ञात्वा विमोक्ष्यसे
६७४२	यज्ञा:	भ.गी.१७.२३	ॐ तत् सत् इति निर्देश: । ब्रह्मण: त्रिविध: स्मृत: । ब्राह्मणा: तेन वेदा: च । यज्ञा: च विहिता: पुरा
६७४३	यज्ञात्	भ.गी.०३.१४	अन्नात् भवन्ति भूतानि । पर्जन्यात् अन्नसम्भव: । यज्ञात् भवति पर्जन्य: । यज्ञ: कर्मसमुद्भव:
६७४४	यज्ञात्	भ.गी.०४.३३	श्रेयान् द्रव्यमयात् यज्ञात् । ज्ञानयज्ञ: परन्तप । सर्वम् कर्म अखिलम् पार्थ । ज्ञाने परिसमाप्यते
६७४५	यज्ञानाम्	भ.गी.१०.२५	महर्षीणाम् भृगु: अहम् । गिराम् अस्मि एकम् अक्षरम् । यज्ञानाम् जपयज्ञ: अस्मि । स्थावराणाम् हिमालय:
६७४६	यज्ञाय	भ.गी.०४.२३	गतसङ्गस्य मुक्तस्य । ज्ञानावस्थितचेतस: । यज्ञाय आचरत: कर्म । समग्रम् प्रविलीयते
६७४७	यज्ञार्थात्	भ.गी.०३.०९	यज्ञार्थात् कर्मण: अन्यत्र । लोक: अयम् कर्मबन्धन: । तदर्थम् कर्म कौन्तेय । मुक्तसङ्ग: समाचर

६७४८	यज्ञे	भ.गी.०३.१५	कर्म ब्रह्मोद्भवम् विद्धि । ब्रह्म अक्षरसमुद्भवम् । तस्मात् सर्वगतम् ब्रह्म । नित्यम् यज्ञे प्रतिष्ठितम्
६७४९	यज्ञे	भ.गी.१७.२७	यज्ञे तपसि दाने च । स्थितिः सत् इति च उच्यते । कर्म च एव तदर्थीयम् । सत् इति एव अभिधीयते
६७५०	यज्ञेन	भ.गी.०४.२५	दैवम् एव अपरे यज्ञम् । योगिनः पर्युपासते । ब्रह्माग्नौ अपरे यज्ञम् । यज्ञेन एव उपजुह्वति
६७५१	यज्ञेषु	भ.गी.०८.२८	वेदेषु यज्ञेषु तपःसु च एव । दानेषु यत् पुण्यफलम् प्रदिष्टम् । अत्येति तत् सर्वम् इदम् विदित्वा । योगी परम् स्थानम् उपैति च आद्यम्
६७५२	यज्ञैः	भ.गी.०९.२०	त्रैविद्याः माम् सोमपाः पूतपापाः । यज्ञैः इष्ट्वा स्वर्गतिम् प्रार्थयन्ते । ते पुण्यम् आसाद्य सुरेन्द्रलोकम् । अश्नन्ति दिव्यान् दिवि देवभोगान्

७०८१	योगः	भ.गी.०२.४८	योगस्थः कुरु कर्माणि । सङ्गम् त्यक्त्वा धनञ्जय । सिद्ध्यसिद्ध्योः समः भूत्वा । समत्वम् योगः उच्यते
७०८२	योगः	भ.गी.०२.५०	बुद्धियुक्तः जहाति इह । उभे सुकृतदुष्कृते । तस्मात् योगाय युज्यस्व । योगः कर्मसु कौशलम्
७०८३	योगः	भ.गी.०४.०२	एवम् परम्पराप्राप्तम् । इमम् राजर्षयः विदुः । सः कालेन इह महता । योगः नष्टः परन्तप
७०८४	योगः	भ.गी.०४.०३	सः एव अयम् मया ते अद्य । योगः प्रोक्तः पुरातनः । भक्तः असि मे सखा च इति । रहस्यम् हि एतत् उत्तमम्
७०८५	योगः	भ.गी.०६.१६	न अति अश्नतः तु योगः अस्ति । न च एकान्तम् अनश्नतः । न च अति स्वप्नशीलस्य । जाग्रतः न एव च अर्जुन
७०८६	योगः	भ.गी.०६.१७	युक्ताहारविहारस्य । युक्तचेष्टस्य कर्मसु । युक्तस्वप्नावबोधस्य । योगः भवति दुःखहा
७०८७	योगः	भ.गी.०६.२३	तम् विद्यात् दुःखसंयोगवियोगम् योगसञ्ज्ञितम् । सः निश्चयेन योक्तव्यः । योगः अनिर्विण्णचेतसा
७०८८	योगः	भ.गी.०६.३३	अर्जुन उवाच । यः अयम् योगः त्वया प्रोक्तः । साम्येन मधुसूदन । एतस्य अहम् न पश्यामि । चञ्चलत्वात् स्थितिम् स्थिराम्
७०८९	योगः	भ.गी.०६.३६	असंयतात्मना योगः । दुष्प्रापः इति मे मतिः । वश्यात्मना तु यतता । शक्यः अवाप्तुम् उपायतः
७०९०	योगक्षेमम्	भ.गी.०९.२२	अनन्याः चिन्तयन्तः माम् । ये जनाः पर्युपासते । तेषाम् नित्याभियुक्तानाम् । योगक्षेमम् वहामि अहम्
७०९१	योगधारणाम्	भ.गी.०८.१२	सर्वद्वाराणि संयम्य । मनः हृदि निरुध्य च । मूर्ध्नि आधाय आत्मनः प्राणम् । आस्थितः योगधारणाम्
७०९२	योगबलेन	भ.गी.०८.१०	प्रयाणकाले मनसा अचलेन । भक्त्या युक्तः योगबलेन च एव । भ्रुवोः मध्ये प्राणम् आवेश्य सम्यक् । सः तम् परम् पुरुषम् उपैति दिव्यम्
७०९३	योगभ्रष्टः	भ.गी.०६.४१	प्राप्य पुण्यकृताम् लोकान् । उषित्वा शाश्वतीः समाः । शुचीनाम् श्रीमताम् गेहे । योगभ्रष्टः अभिजायते

७०९४	योगमायासमावृत:	भ.गी.०७.२५	न अहम् प्रकाश: सर्वस्य । योगमायासमावृत: । मूढ: अयम् न अभिजानाति । लोक: माम् अजम् अव्ययम्
७०९५	योगम्	भ.गी.०२.५३	श्रुतिविप्रतिपन्ना ते । यदा स्थास्यति निश्चला । समाधौ अचला बुद्धि: । तदा योगम् अवाप्स्यसि
७०९६	योगम्	भ.गी.०४.०१	श्रीभगवान् उवाच । इमम् विवस्वते योगम् । प्रोक्तवान् अहम् अव्ययम् । विवस्वान् मनवे प्राह । मनु: इक्ष्वाकवे अब्रवीत्
७०९७	योगम्	भ.गी.०४.४२	तस्मात् अज्ञानसम्भूतम् । हृत्स्थम् ज्ञानासिना आत्मन: । छित्त्वा एनम् संशयम् योगम् । आतिष्ठ उत्तिष्ठ भारत
७०९८	योगम्	भ.गी.०५.०१	अर्जुन उवाच । सन्न्यासम् कर्मणाम् कृष्ण । पुन: योगम् च शंससि । यत् श्रेय: एतयो: एकम् । तत् मे ब्रूहि सुनिश्चितम्
७०९९	योगम्	भ.गी.०५.०५	यत् साङ्ख्यै: प्राप्यते स्थानम् । तत् योगै: अपि गम्यते । एकम् साङ्ख्यम् च योगम् च । य: पश्यति स: पश्यति
७१००	योगम्	भ.गी.०६.०२	यम् सन्न्यासम् इति प्राहु: । योगम् तम् विद्धि पाण्डव । न हि असन्न्यस्तसङ्कल्प: । योगी भवति कश्चन
७१०१	योगम्	भ.गी.०६.०३	आरुरुक्षो: मुने: योगम् । कर्म कारणम् उच्यते । योगारूढस्य तस्य एव । शम: कारणम् उच्यते
७१०२	योगम्	भ.गी.०६.१२	तत्र एकाग्रम् मन: कृत्वा । यतचित्तेन्द्रियक्रिय: । उपविश्य आसने युञ्ज्यात् । योगम् आत्मविशुद्धये
७१०३	योगम्	भ.गी.०६.१९	यथा दीप: निवातस्थ: । न इङ्गते सा उपमा स्मृता । योगिन: यतचित्तस्य । युञ्जत: योगम् आत्मन:
७१०४	योगम्	भ.गी.०७.०१	श्रीभगवान् उवाच । मयि आसक्तमना: पार्थ । योगम् युञ्जन् मदाश्रय: । असंशयम् समग्रम् माम् । यथा ज्ञास्यसि तत् शृणु
७१०५	योगम्	भ.गी.०९.०५	न च मत्स्थानि भूतानि । पश्य मे योगम् ऐश्वरम् । भूतभृत् न च भूतस्थ: । मम आत्मा भूतभावन:
७१०६	योगम्	भ.गी.१०.०७	एताम् विभूतिम् योगम् च । मम य: वेत्ति तत्त्वत: । स: अविकम्पेन योगेन । युज्यते न अत्र संशय:
७१०७	योगम्	भ.गी.१०.१८	विस्तरेण आत्मन: योगम् । विभूतिम् च जनार्दन । भूय: कथय तृप्ति: हि । शृण्वत: न अस्ति मे अमृतम्
७१०८	योगम्	भ.गी.११.०८	न तु माम् शक्यसे द्रष्टुम् । अनेन एव स्वचक्षुषा । दिव्यम् ददामि ते चक्षु: । पश्य मे योगम् ऐश्वरम्
७१०९	योगम्	भ.गी.१८.७५	व्यासप्रसादात् श्रुतवान् । एतत् गुह्यम् अहम् परम् । योगम् योगेश्वरात् कृष्णात् । साक्षात् कथयत: स्वयम्
७११०	योगयज्ञा:	भ.गी.०४.२८	द्रव्ययज्ञा: तपोयज्ञा: । योगयज्ञा: तथा अपरे । स्वाध्यायज्ञानयज्ञा: च । यतय: संशितव्रता:
७१११	योगयुक्त:	भ.गी.०५.०६	सन्न्यास: तु महाबाहो । दु:खम् आप्तुम् अयोगत: । योगयुक्त: मुनि: ब्रह्म । नचिरेण अधिगच्छति
७११२	योगयुक्त:	भ.गी.०५.०७	योगयुक्त: विशुद्धात्मा । विजितात्मा जितेन्द्रिय: । सर्वभूतात्मभूतात्मा । कुर्वन् अपि न लिप्यते
७११३	योगयुक्त:	भ.गी.०८.२७	न एते सृती पार्थ जानन् । योगी मुह्यति कश्चन । तस्मात् सर्वेषु कालेषु । योगयुक्त: भव अर्जुन

७११४	योगयुक्तात्मा	भ.गी.०६.२९	सर्वभूतस्थम् आत्मानम् । सर्वभूतानि च आत्मनि । ईक्षते योगयुक्तात्मा । सर्वत्र समदर्शन:
७११५	योगवित्तमा:	भ.गी.१२.०१	अर्जुन उवाच । एवम् सततयुक्ता: ये । भक्ता: त्वाम् पर्युपासते । ये च अपि अक्षरम् अव्यक्तम् । तेषाम् के योगवित्तमा:
७११६	योगसंसिद्ध:	भ.गी.०४.३८	न हि ज्ञानेन सदृशम् । पवित्रम् इह विद्यते । तत् स्वयम् योगसंसिद्ध: । कालेन आत्मनि विन्दति
७११७	योगसंसिद्धिम्	भ.गी.०६.३७	अर्जुन उवाच । अयति: श्रद्धया उपेत: । योगात् चलितमानस: । अप्राप्य योगसंसिद्धिम् । काम् गतिम् कृष्ण गच्छति
७११८	योगसञ्ज्ञितम्	भ.गी.०६.२३	तम् विद्यात् दु:खसंयोगवियोगम् योगसञ्ज्ञितम् । स: निश्चयेन योक्तव्य: । योग: अनिर्विण्णचेतसा
७११९	योगसन्न्यस्तकर्माणम्	भ.गी.०४.४१	योगसन्न्यस्तकर्माणम् । ज्ञानसञ्छिन्नसंशयम् । आत्मवन्तम् न कर्माणि । निबध्नन्ति धनञ्जय
७१२०	योगसेवया	भ.गी.०६.२०	यत्र उपरमते चित्तम् । निरुद्धम् योगसेवया । यत्र च एव आत्मना आत्मानम् । पश्यन् आत्मनि तुष्यति
७१२१	योगस्थ:	भ.गी.०२.४८	योगस्थ: कुरु कर्माणि । सङ्गम् त्यक्त्वा धनञ्जय । सिद्ध्यसिद्ध्यो: सम: भूत्वा । समत्वम् योग: उच्यते
७१२२	योगस्य	भ.गी.०६.४४	पूर्वाभ्यासेन तेन एव । ह्रियते हि अवश: अपि स: । जिज्ञासु: अपि योगस्य । शब्दब्रह्म अतिवर्तते
७१२३	योगात्	भ.गी.०६.३७	अर्जुन उवाच । अयति: श्रद्धया उपेत: । योगात् चलितमानस: । अप्राप्य योगसंसिद्धिम् । काम् गतिम् कृष्ण गच्छति
७१२४	योगाय	भ.गी.०२.५०	बुद्धियुक्त: जहाति इह । उभे सुकृतदुष्कृते । तस्मात् योगाय युज्यस्व । योग: कर्मसु कौशलम्
७१२५	योगारूढ:	भ.गी.०६.०४	यदा हि न इन्द्रियार्थेषु । न कर्मसु अनुषज्जते । सर्वसङ्कल्पसन्न्यासी । योगारूढ: तदा उच्यते
७१२६	योगारूढस्य	भ.गी.०६.०३	आरुरुक्षो: मुने: योगम् । कर्म कारणम् उच्यते । योगारूढस्य तस्य एव । शम: कारणम् उच्यते
७१२७	योगिन:	भ.गी.०४.२५	दैवम् एव अपरे यज्ञम् । योगिन: पर्युपासते । ब्रह्माग्नौ अपरे यज्ञम् । यज्ञेन एव उपजुह्वति
७१२८	योगिन:	भ.गी.०५.११	कायेन मनसा बुद्ध्या । केवलै: इन्द्रियै: अपि । योगिन: कर्म कुर्वन्ति । सङ्गम् त्यक्त्वा आत्मशुद्धये
७१२९	योगिन:	भ.गी.०६.१९	यथा दीप: निवातस्थ: । न इङ्गते सा उपमा स्मृता । योगिन: यतचित्तस्य । युञ्जत: योगम् आत्मन:
७१३०	योगिन:	भ.गी.०८.१४	अनन्यचेता: सततम् । य: माम् स्मरति नित्यश: । तस्य अहम् सुलभ: पार्थ । नित्ययुक्तस्य योगिन:
७१३१	योगिन:	भ.गी.०८.२३	यत्र काले तु अनावृत्तिम् । आवृत्तिम् च एव योगिन: । प्रयाता: यान्ति तम् कालम् । वक्ष्यामि भरतर्षभ
७१३२	योगिन:	भ.गी.१५.११	यतन्त: योगिन: च एनम् । पश्यन्ति आत्मनि अवस्थितम् । यतन्त: अपि अकृतात्मान: । न एनम् पश्यन्ति अचेतस:
७१३३	योगिनम्	भ.गी.०६.२७	प्रशान्तमनसम् हि एनम् । योगिनम् सुखम् उत्तमम् । उपैति शान्तरजसम् । ब्रह्मभूतम् अकल्मषम्

७१३४	योगिनाम्	भ.गी.०३.०३	श्रीभगवान् उवाच । लोके अस्मिन् द्विविधा निष्ठा । पुरा प्रोक्ता मया अनघ । ज्ञानयोगेन साङ्ख्यानाम् । कर्मयोगेन योगिनाम्
७१३५	योगिनाम्	भ.गी.०६.४२	अथवा योगिनाम् एव । कुले भवति धीमताम् । एतत् हि दुर्लभतरम् । लोके जन्म यत् ईदृशम्
७१३६	योगिनाम्	भ.गी.०६.४७	योगिनाम् अपि सर्वेषाम् । मद्गतेन अन्तरात्मना । श्रद्धावान् भजते य: माम् । स: मे युक्ततम: मत:
७१३७	योगिन्	भ.गी.१०.१७	कथम् विद्याम् अहम् योगिन् । त्वाम् सदा परिचिन्तयन् । केषु केषु च भावेषु । चिन्त्य: असि भगवन् मया
७१३८	योगी	भ.गी.०५.२४	य: अन्त:सुख: अन्तराराम: । तथा अन्तर्ज्योति: एव य: । स: योगी ब्रह्मनिर्वाणम् । ब्रह्मभूत: अधिगच्छति
७१३९	योगी	भ.गी.०६.०१	श्रीभगवान् उवाच । अनाश्रित: कर्मफलम् । कार्यम् कर्म करोति य: । स: सन्यासी च योगी च । न निरग्नि: न च अक्रिय:
७१४०	योगी	भ.गी.०६.०२	यम् सन्यासम् इति प्राहु: । योगम् तम् विद्धि पाण्डव । न हि असन्न्यस्तसङ्कल्प: । योगी भवति कश्चन
७१४१	योगी	भ.गी.०६.०८	ज्ञानविज्ञानतृप्तात्मा । कूटस्थ: विजितेन्द्रिय: । युक्त: इति उच्यते योगी । समलोष्टाश्मकाञ्चन:
७१४२	योगी	भ.गी.०६.१०	योगी युञ्जीत सततम् । आत्मानम् रहसि स्थित: । एकाकी यतचित्तात्मा । निराशी: अपरिग्रह:
७१४३	योगी	भ.गी.०६.१५	युञ्जन् एवम् सदा आत्मानम् । योगी नियतमानस: । शान्तिम् निर्वाणपरमाम् । मत्संस्थाम् अधिगच्छति
७१४४	योगी	भ.गी.०६.२८	युञ्जन् एवम् सदा आत्मानम् । योगी विगतकल्मष: । सुखेन ब्रह्मसंस्पर्शम् । अत्यन्तम् सुखम् अश्नुते
७१४५	योगी	भ.गी.०६.३१	सर्वभूतस्थितम् य: माम् । भजति एकत्वम् आस्थित: । सर्वथा वर्तमान: अपि । स: योगी मयि वर्तते
७१४६	योगी	भ.गी.०६.३२	आत्मौपम्येन सर्वत्र । समम् पश्यति य: अर्जुन । सुखम् वा यदि वा दु:खम् । स: योगी परम: मत:
७१४७	योगी	भ.गी.०६.४५	प्रयत्नात् यतमान: तु । योगी संशुद्धकिल्बिष: । अनेकजन्मसंसिद्ध: । तत: याति पराम् गतिम्
७१४८	योगी	भ.गी.०६.४६	तपस्विभ्य: अधिक: योगी । ज्ञानिभ्य: अपि मत: अधिक: । कर्मिभ्य: च अधिक: योगी । तस्मात् योगी भव अर्जुन
७१४९	योगी	भ.गी.०६.४६	तपस्विभ्य: अधिक: योगी । ज्ञानिभ्य: अपि मत: अधिक: । कर्मिभ्य: च अधिक: योगी । तस्मात् योगी भव अर्जुन
७१५०	योगी	भ.गी.०६.४६	तपस्विभ्य: अधिक: योगी । ज्ञानिभ्य: अपि मत: अधिक: । कर्मिभ्य: च अधिक: योगी । तस्मात् योगी भव अर्जुन
७१५१	योगी	भ.गी.०८.२५	धूम: रात्रि: तथा कृष्ण: । षण्मासा: दक्षिणायनम् । तत्र चान्द्रमसम् ज्योति: । योगी प्राप्य निवर्तते
७१५२	योगी	भ.गी.०८.२७	न एते सृती पार्थ जानन् । योगी मुह्यति कश्चन । तस्मात् सर्वेषु कालेषु । योगयुक्त: भव अर्जुन
७१५३	योगी	भ.गी.०८.२८	वेदेषु यज्ञेषु तप:सु च एव । दानेषु यत् पुण्यफलम् प्रदिष्टम् । अत्येति तत् सर्वम् इदम् विदित्वा । योगी परम् स्थानम् उपैति च आद्यम्

७१५४	योगी	भ.गी.१२.१४	सन्तुष्ट: सततम् योगी । यतात्मा दृढनिश्चय: । मयि अर्पितमनोबुद्धि: । य: मद्भक्त: स: मे प्रिय:
७१५५	योगे	भ.गी.०२.३९	एषा ते अभिहिता साङ्ख्ये । बुद्धि: योगे तु इमाम् शृणु । बुद्ध्या युक्त: यया पार्थ । कर्मबन्धम् प्रहास्यसि
७१५६	योगेन	भ.गी.१०.०७	एताम् विभूतिम् योगम् च । मम य: वेत्ति तत्त्वत: । स: अविकम्पेन योगेन । युज्यते न अत्र संशय:
७१५७	योगेन	भ.गी.१२.०६	ये तु सर्वाणि कर्माणि । मयि सन्न्यस्य मत्परा: । अनन्येन एव योगेन । माम् ध्यायन्त: उपासते
७१५८	योगेन	भ.गी.१३.२४	ध्यानेन आत्मनि पश्यन्ति । केचित् आत्मानम् आत्मना । अन्ये साङ्ख्येन योगेन । कर्मयोगेन च अपरे
७१५९	योगेन	भ.गी.१८.३३	धृत्या यया धारयते । मन:प्राणेन्द्रियक्रिया: । योगेन अव्यभिचारिण्या । धृति: सा पार्थ सात्त्विकी
७१६०	योगेश्वर	भ.गी.११.०४	मन्यसे यदि तत् शक्यम् । मया द्रष्टुम् इति प्रभो । योगेश्वर तत: मे त्वम् । दर्शय आत्मानम् अव्ययम्
७१६१	योगेश्वर:	भ.गी.१८.७८	यत्र योगेश्वर: कृष्ण: । यत्र पार्थ: धनुर्धर: । तत्र श्री: विजय: भूति: । ध्रुवा नीति: मति: मम
७१६२	योगेश्वरात्	भ.गी.१८.७५	व्यासप्रसादात् श्रुतवान् । एतत् गुह्यम् अहम् परम् । योगम् योगेश्वरात् कृष्णात् । साक्षात् कथयत: स्वयम्
७१६३	योगै:	भ.गी.०५.०५	यत् साङ्ख्यै: प्राप्यते स्थानम् । तत् योगै: अपि गम्यते । एकम् साङ्ख्यम् च योगम् च । य: पश्यति स: पश्यति

७७०९	वेद	भ.गी.०२.२१	वेद अविनाशिनम् नित्यम् । य: एनम् अजम् अव्ययम् । कथम् स: पुरुष: पार्थ । कम् घातयति हन्ति कम्
७७१०	वेद	भ.गी.०२.२९	आश्चर्यवत् पश्यति कश्चित् एनम् । आश्चर्यवत् वदति तथा एव च अन्य: । आश्चर्यवत् च एनम् अन्य: शृणोति । श्रुत्वा अपि एनम् वेद न च एव कश्चित्
७७११	वेद	भ.गी.०४.०५	श्रीभगवान् उवाच । बहूनि मे व्यतीतानि । जन्मानि तव च अर्जुन । तानि अहम् वेद सर्वाणि । न त्वम् वेत्थ परन्तप
७७१२	वेद	भ.गी.०७.२६	वेद अहम् समतीतानि । वर्तमानानि च अर्जुन । भविष्याणि च भूतानि । माम् तु वेद न कश्चन
७७१३	वेद	भ.गी.०७.२६	वेद अहम् समतीतानि । वर्तमानानि च अर्जुन । भविष्याणि च भूतानि । माम् तु वेद न कश्चन
७७१४	वेद	भ.गी.१५.०१	श्रीभगवान् उवाच । ऊर्ध्वमूलम् अध:शाखम् । अश्वत्थम् प्राहु: अव्ययम् । छन्दांसि यस्य पर्णानि । य: तम् वेद स: वेदवित्
७७१५	वेदयज्ञाध्ययनै:	भ.गी.११.४८	न वेदयज्ञाध्ययनै: न दानै: । न च क्रियाभि: न तपोभि: उग्रै: । एवंरूप: शक्य: अहम् नृलोके । द्रष्टुम् त्वदन्येन कुरुप्रवीर

७७१६	वेदवादरता:	भ.गी.०२.४२	याम् इमाम् पुष्पिताम् वाचम् । प्रवदन्ति अविपश्चित: । वेदवादरता: पार्थ । न अन्यत् अस्ति इति वादिन:
७७१७	वेदवित्	भ.गी.१५.०१	श्रीभगवान् उवाच । ऊर्ध्वमूलम् अध:शाखम् । अश्वत्थम् प्राहु: अव्ययम् । छन्दांसि यस्य पर्णानि । य: तम् वेद स: वेदवित्
७७१८	वेदवित्	भ.गी.१५.१५	सर्वस्य च अहम् हृदि सन्निविष्ट: । मत्त: स्मृति: ज्ञानम् अपोहनम् च । वेदै: च सर्वै: अहम् एव वेद्य: । वेदान्तकृत् वेदवित् एव च अहम्
७७१९	वेदविद:	भ.गी.०८.११	यत् अक्षरम् वेदविद: वदन्ति । विशन्ति यत् यतय: वीतरागा: । यत् इच्छन्त: ब्रह्मचर्यम् चरन्ति । तत् ते पदम् सङ्ग्रहेण प्रवक्ष्ये
७७२०	वेदा:	भ.गी.०२.४५	त्रैगुण्यविषया: वेदा: । निस्त्रैगुण्य: भव अर्जुन । निर्द्वन्द्व: नित्यसत्त्वस्थ: । निर्योगक्षेम: आत्मवान्
७७२१	वेदा:	भ.गी.१७.२३	ॐ तत् सत् इति निर्देश: । ब्रह्मण: त्रिविध: स्मृत: । ब्राह्मणा: तेन वेदा: च । यज्ञा: च विहिता: पुरा
७७२२	वेदानाम्	भ.गी.१०.२२	वेदानाम् सामवेद: अस्मि । देवानाम् अस्मि वासव: । इन्द्रियाणाम् मन: च अस्मि । भूतानाम् अस्मि चेतना
७७२३	वेदान्तकृत्	भ.गी.१५.१५	सर्वस्य च अहम् हृदि सन्निविष्ट: । मत्त: स्मृति: ज्ञानम् अपोहनम् च । वेदै: च सर्वै: अहम् एव वेद्य: । वेदान्तकृत् वेदवित् एव च अहम्
७७२४	वेदितव्यम्	भ.गी.११.१८	त्वम् अक्षरम् परमम् वेदितव्यम् । त्वम् अस्य विश्वस्य परम् निधानम् । त्वम् अव्यय: शाश्वतधर्मगोप्ता । सनातन: त्वम् पुरुष: मत: मे
७७२५	वेदितुम्	भ.गी.१८.०१	अर्जुन उवाच । सन्न्यासस्य महाबाहो । तत्त्वम् इच्छामि वेदितुम् । त्यागस्य च हृषीकेश । पृथक् केशिनिषूदन
७७२६	वेदे	भ.गी.१५.१८	यस्मात् क्षरम् अतीत: अहम् । अक्षरात् अपि च उत्तम: । अत: अस्मि लोके वेदे च । प्रथित: पुरुषोत्तम:
७७२७	वेदेषु	भ.गी.०२.४६	यावान् अर्थ: उदपाने । सर्वत: सम्प्लुतोदके । तावान् सर्वेषु वेदेषु । ब्राह्मणस्य विजानत:
७७२८	वेदेषु	भ.गी.०८.२८	वेदेषु यज्ञेषु तप:सु च एव । दानेषु यत् पुण्यफलम् प्रदिष्टम् । अत्येति तत् सर्वम् इदम् विदित्वा । योगी परम् स्थानम् उपैति च आद्यम्
७७२९	वेदै:	भ.गी.११.५३	न अहम् वेदै: न तपसा । न दानेन न च इज्यया । शक्य: एवंविध: द्रष्टुम् । दृष्टवान् असि माम् यथा
७७३०	वेदै:	भ.गी.१५.१५	सर्वस्य च अहम् हृदि सन्निविष्ट: । मत्त: स्मृति: ज्ञानम् अपोहनम् च । वेदै: च सर्वै: अहम् एव वेद्य: । वेदान्तकृत् वेदवित् एव च अहम्
७७३१	वेद्य:	भ.गी.१५.१५	सर्वस्य च अहम् हृदि सन्निविष्ट: । मत्त: स्मृति: ज्ञानम् अपोहनम् च । वेदै: च सर्वै: अहम् एव वेद्य: । वेदान्तकृत् वेदवित् एव च अहम्
७७३२	वेद्यम्	भ.गी.०९.१७	पिता अहम् अस्य जगत: । माता धाता पितामह: । वेद्यम् पवित्रम् ओङ्कार: । ऋक् साम यजु: एव च
७७३३	वेद्यम्	भ.गी.११.३८	त्वम् आदिदेव: पुरुष: पुराण: । त्वम् अस्य विश्वस्य परम् निधानम् । वेत्ता असि वेद्यम् च परम् च धाम । त्वया ततम् विश्वम् अनन्तरूप

९०३२	ज्ञानगम्यम्	भ.गी.१३.१७	ज्योतिषाम् अपि तत् ज्योतिः । तमसः परम् उच्यते । ज्ञानम् ज्ञेयम् ज्ञानगम्यम् । हृदि सर्वस्य विष्ठितम्
९०३३	ज्ञानचक्षुषः	भ.गी.१५.१०	उत्क्रामन्तम् स्थितम् वा अपि । भुञ्जानम् वा गुणान्वितम् । विमूढाः न अनुपश्यन्ति । पश्यन्ति ज्ञानचक्षुषः
९०३४	ज्ञानचक्षुषा	भ.गी.१३.३४	क्षेत्रक्षेत्रज्ञयोः एवम् । अन्तरम् ज्ञानचक्षुषा । भूतप्रकृतिमोक्षम् च । ये विदुः यान्ति ते परम्
९०३५	ज्ञानतपसा	भ.गी.०४.१०	वीतरागभयक्रोधाः । मन्मयाः माम् उपाश्रिताः । बहवः ज्ञानतपसा । पूताः मद्भावम् आगताः
९०३६	ज्ञानदीपिते	भ.गी.०४.२७	सर्वाणि इन्द्रियकर्माणि । प्राणकर्माणि च अपरे । आत्मसंयमयोगाग्नौ । जुह्वति ज्ञानदीपिते
९०३७	ज्ञानदीपेन	भ.गी.१०.११	तेषाम् एव अनुकम्पार्थम् । अहम् अज्ञानजम् तमः । नाशयामि आत्मभावस्थः । ज्ञानदीपेन भास्वता
९०३८	ज्ञाननिर्धूतकल्मषाः	भ.गी.०५.१७	तद्बुद्धयः तदात्मानः । तन्निष्ठाः तत्परायणाः । गच्छन्ति अपुनरावृत्तिम् । ज्ञाननिर्धूतकल्मषाः
९०३९	ज्ञानप्लवेन	भ.गी.०४.३६	अपि चेत् असि पापेभ्यः । सर्वेभ्यः पापकृत्तमः । सर्वम् ज्ञानप्लवेन एव । वृजिनम् सन्तरिष्यसि
९०४०	ज्ञानम्	भ.गी.०३.३९	आवृतम् ज्ञानम् एतेन । ज्ञानिनः नित्यवैरिणा । कामरूपेण कौन्तेय । दुष्पूरेण अनलेन च
९०४१	ज्ञानम्	भ.गी.०३.४०	इन्द्रियाणि मनः बुद्धिः । अस्य अधिष्ठानम् उच्यते । एतैः विमोहयति एषः । ज्ञानम् आवृत्य देहिनम्
९०४२	ज्ञानम्	भ.गी.०४.३४	तत् विद्धि प्रणिपातेन । परिप्रश्नेन सेवया । उपदेक्ष्यन्ति ते ज्ञानम् । ज्ञानिनः तत्त्वदर्शिनः
९०४३	ज्ञानम्	भ.गी.०४.३९	श्रद्धावान् लभते ज्ञानम् । तत्परः संयतेन्द्रियः । ज्ञानम् लब्ध्वा पराम् शान्तिम् । अचिरेण अधिगच्छति
९०४४	ज्ञानम्	भ.गी.०४.३९	श्रद्धावान् लभते ज्ञानम् । तत्परः संयतेन्द्रियः । ज्ञानम् लब्ध्वा पराम् शान्तिम् । अचिरेण अधिगच्छति
९०४५	ज्ञानम्	भ.गी.०५.१५	न आदत्ते कस्यचित् पापम् । न च एव सुकृतम् विभुः । अज्ञानेन आवृतम् ज्ञानम् । तेन मुह्यन्ति जन्तवः
९०४६	ज्ञानम्	भ.गी.०५.१६	ज्ञानेन तु तत् अज्ञानम् । येषाम् नाशितम् आत्मनः । तेषाम् आदित्यवत् ज्ञानम् । प्रकाशयति तत्परम्
९०४७	ज्ञानम्	भ.गी.०७.०२	ज्ञानम् ते अहम् सविज्ञानम् । इदम् वक्ष्यामि अशेषतः । यत् ज्ञात्वा न इह भूयः अन्यत् । ज्ञातव्यम् अवशिष्यते
९०४८	ज्ञानम्	भ.गी.०९.०१	श्रीभगवान् उवाच । इदम् तु ते गुह्यतमम् । प्रवक्ष्यामि अनसूयवे । ज्ञानम् विज्ञानसहितम् । यत् ज्ञात्वा मोक्ष्यसे अशुभात्
९०४९	ज्ञानम्	भ.गी.१०.०४	बुद्धिः ज्ञानम् असम्मोहः । क्षमा सत्यम् दमः शमः । सुखम् दुःखम् भवः अभावः । भयम् च अभयम् एव च
९०५०	ज्ञानम्	भ.गी.१०.३८	दण्डः दमयताम् अस्मि । नीतिः अस्मि जिगीषताम् । मौनम् च एव अस्मि गुह्यानाम् । ज्ञानम् ज्ञानवताम् अहम्
९०५१	ज्ञानम्	भ.गी.१२.१२	श्रेयः हि ज्ञानम् अभ्यासात् । ज्ञानात् ध्यानम् विशिष्यते । ध्यानात् कर्मफलत्यागः । त्यागात् शान्तिः अनन्तरम्

९०५२	ज्ञानम्	भ.गी.१३.०२	क्षेत्रज्ञम् च अपि माम् विद्धि । सर्वक्षेत्रेषु भारत । क्षेत्रक्षेत्रज्ञयो: ज्ञानम् । यत् तत् ज्ञानम् मतम् मम
९०५३	ज्ञानम्	भ.गी.१३.०२	क्षेत्रज्ञम् च अपि माम् विद्धि । सर्वक्षेत्रेषु भारत । क्षेत्रक्षेत्रज्ञयो: ज्ञानम् । यत् तत् ज्ञानम् मतम् मम
९०५४	ज्ञानम्	भ.गी.१३.११	अध्यात्मज्ञाननित्यत्वम् । तत्त्वज्ञानार्थदर्शनम् । एतत् ज्ञानम् इति प्रोक्तम् । अज्ञानम् यत् अत: अन्यथा
९०५५	ज्ञानम्	भ.गी.१३.१७	ज्योतिषाम् अपि तत् ज्योति: । तमस: परम् उच्यते । ज्ञानम् ज्ञेयम् ज्ञानगम्यम् । हृदि सर्वस्य विष्ठितम्
९०५६	ज्ञानम्	भ.गी.१३.१८	इति क्षेत्रम् तथा ज्ञानम् । ज्ञेयम् च उक्तम् समासत: । मद्भक्त: एतत् विज्ञाय । मद्भावाय उपपद्यते
९०५७	ज्ञानम्	भ.गी.१४.०१	श्रीभगवान् उवाच । परम् भूय: प्रवक्ष्यामि । ज्ञानानाम् ज्ञानम् उत्तमम् । यत् ज्ञात्वा मुनय: सर्वे । पराम् सिद्धिम् इत: गता:
९०५८	ज्ञानम्	भ.गी.१४.०२	इदम् ज्ञानम् उपाश्रित्य । मम साधर्म्यम् आगता: । सर्गे अपि न उपजायन्ते । प्रलये न व्यथन्ति च
९०५९	ज्ञानम्	भ.गी.१४.०९	सत्त्वम् सुखे सञ्जयति । रज: कर्मणि भारत । ज्ञानम् आवृत्य तु तम: । प्रमादे सञ्जयति उत
९०६०	ज्ञानम्	भ.गी.१४.११	सर्वद्वारेषु देहे अस्मिन् । प्रकाश: उपजायते । ज्ञानम् यदा तदा विद्यात् । विवृद्धम् सत्त्वम् इति उत
९०६१	ज्ञानम्	भ.गी.१४.१७	सत्त्वात् सञ्जायते ज्ञानम् । रजस: लोभ: एव च । प्रमादमोहौ तमस: । भवत: अज्ञानम् एव च
९०६२	ज्ञानम्	भ.गी.१५.१५	सर्वस्य च अहम् हृदि सन्निविष्ट: । मत्त: स्मृति: ज्ञानम् अपोहनम् च । वेदै: च सर्वै: अहम् एव वेद्य: । वेदान्तकृत् वेदवित् एव च अहम्
९०६३	ज्ञानम्	भ.गी.१८.१८	ज्ञानम् ज्ञेयम् परिज्ञाता । त्रिविधा कर्मचोदना । करणम् कर्म कर्ता इति । त्रिविध: कर्मसङ्ग्रह:
९०६४	ज्ञानम्	भ.गी.१८.१९	ज्ञानम् कर्म च कर्ता च । त्रिधा एव गुणभेदत: । प्रोच्यते गुणसङ्ख्याने । यथावत् शृणु तानि अपि
९०६५	ज्ञानम्	भ.गी.१८.२०	सर्वभूतेषु येन एकम् । भावम् अव्ययम् ईक्षते । अविभक्तम् विभक्तेषु । तत् ज्ञानम् विद्धि सात्त्विकम्
९०६६	ज्ञानम्	भ.गी.१८.२१	पृथक्त्वेन तु यत् ज्ञानम् । नानाभावान् पृथग्विधान् । वेत्ति सर्वेषु भूतेषु । तत् ज्ञानम् विद्धि राजसम्
९०६७	ज्ञानम्	भ.गी.१८.२१	पृथक्त्वेन तु यत् ज्ञानम् । नानाभावान् पृथग्विधान् । वेत्ति सर्वेषु भूतेषु । तत् ज्ञानम् विद्धि राजसम्
९०६८	ज्ञानम्	भ.गी.१८.४२	शम: दम: तप: शौचम् । क्षान्ति: आर्जवम् एव च । ज्ञानम् विज्ञानम् आस्तिक्यम् । ब्रह्मकर्म स्वभावजम्
९०६९	ज्ञानम्	भ.गी.१८.६३	इति ते ज्ञानम् आख्यातम् । गुह्यात् गुह्यतरम् मया । विमृश्य एतत् अशेषेण । यथा इच्छसि तथा कुरु
९०७०	ज्ञानयज्ञ:	भ.गी.०४.३३	श्रेयान् द्रव्यमयात् यज्ञात् । ज्ञानयज्ञ: परन्तप । सर्वम् कर्म अखिलम् पार्थ । ज्ञाने परिसमाप्यते
९०७१	ज्ञानयज्ञेन	भ.गी.०९.१५	ज्ञानयज्ञेन च अपि अन्ये । यजन्त: माम् उपासते । एकत्वेन पृथक्त्वेन । बहुधा विश्वतोमुखम्

।। ते हे मंत्ररहस्य गीता ।।

श्रीमद्भगवद्गीता – शब्द श्लोक सूची

१०७२	ज्ञानयज्ञेन	भ.गी.१८.७०	अध्येष्यते च यः इमम् । धर्म्यम् संवादम् आवयोः । ज्ञानयज्ञेन तेन अहम् । इष्टः स्याम् इति मे मतिः
१०७३	ज्ञानयोगव्यवस्थितिः	भ.गी.१६.०१	श्रीभगवान् उवाच । अभयम् सत्त्वसंशुद्धिः । ज्ञानयोगव्यवस्थितिः । दानम् दमः च यज्ञः च । स्वाध्यायः तपः आर्जवम्
१०७४	ज्ञानयोगेन	भ.गी.०३.०३	श्रीभगवान् उवाच । लोके अस्मिन् द्विविधा निष्ठा । पुरा प्रोक्ता मया अनघ । ज्ञानयोगेन साङ्ख्यानाम् । कर्मयोगेन योगिनाम्
१०७५	ज्ञानवताम्	भ.गी.१०.३८	दण्डः दमयताम् अस्मि । नीतिः अस्मि जिगीषताम् । मौनम् च एव अस्मि गुह्यानाम् । ज्ञानम् ज्ञानवताम् अहम्
१०७६	ज्ञानवान्	भ.गी.०३.३३	सदृशम् चेष्टते स्वस्याः । प्रकृतेः ज्ञानवान् अपि । प्रकृतिम् यान्ति भूतानि । निग्रहः किम् करिष्यति
१०७७	ज्ञानवान्	भ.गी.०७.१९	बहूनाम् जन्मनाम् अन्ते । ज्ञानवान् माम् प्रपद्यते । वासुदेवः सर्वम् इति । सः महात्मा सुदुर्लभः
१०७८	ज्ञानविज्ञानतृप्तात्मा	भ.गी.०६.०८	ज्ञानविज्ञानतृप्तात्मा । कूटस्थः विजितेन्द्रियः । युक्तः इति उच्यते योगी । समलोष्टाश्मकाञ्चनः
१०७९	ज्ञानविज्ञाननाशनम्	भ.गी.०३.४१	तस्मात् त्वम् इन्द्रियाणि आदौ । नियम्य भरतर्षभ । पाप्मानम् प्रजहि हि एनम् । ज्ञानविज्ञाननाशनम्
१०८०	ज्ञानसङ्गेन	भ.गी.१४.०६	तत्र सत्त्वम् निर्मलत्वात् । प्रकाशकम् अनामयम् । सुखसङ्गेन बध्नाति । ज्ञानसङ्गेन च अनघ
१०८१	ज्ञानसञ्छिन्नसंशयम्	भ.गी.०४.४१	योगसन्न्यस्तकर्माणम् । ज्ञानसञ्छिन्नसंशयम् । आत्मवन्तम् न कर्माणि । निबध्नन्ति धनञ्जय
१०८२	ज्ञानस्य	भ.गी.१८.५०	सिद्धिम् प्राप्तः यथा ब्रह्म । तथा आप्नोति निबोध मे । समासेन एव कौन्तेय । निष्ठा ज्ञानस्य या परा
१०८३	ज्ञानाग्निः	भ.गी.०४.३७	यथा एधांसि समिद्धः अग्निः । भस्मसात् कुरुते अर्जुन । ज्ञानाग्निः सर्वकर्माणि । भस्मसात् कुरुते तथा
१०८४	ज्ञानाग्निदग्धकर्माणम्	भ.गी.०४.१९	यस्य सर्वे समारम्भाः । कामसङ्कल्पवर्जिताः । ज्ञानाग्निदग्धकर्माणम् । तम् आहुः पण्डितम् बुधाः
१०८५	ज्ञानात्	भ.गी.१२.१२	श्रेयः हि ज्ञानम् अभ्यासात् । ज्ञानात् ध्यानम् विशिष्यते । ध्यानात् कर्मफलत्यागः । त्यागात् शान्तिः अनन्तरम्
१०८६	ज्ञानानाम्	भ.गी.१४.०१	श्रीभगवान् उवाच । परम् भूयः प्रवक्ष्यामि । ज्ञानानाम् ज्ञानम् उत्तमम् । यत् ज्ञात्वा मुनयः सर्वे । पराम् सिद्धिम् इतः गताः
१०८७	ज्ञानावस्थितचेतसः	भ.गी.०४.२३	गतसङ्गस्य मुक्तस्य । ज्ञानावस्थितचेतसः । यज्ञाय आचरतः कर्म । समग्रम् प्रविलीयते
१०८८	ज्ञानासिना	भ.गी.०४.४२	तस्मात् अज्ञानसम्भूतम् । हृत्स्थम् ज्ञानासिना आत्मनः । छित्त्वा एनम् संशयम् योगम् । आतिष्ठ उत्तिष्ठ भारत
१०८९	ज्ञानिनः	भ.गी.०३.३९	आवृतम् ज्ञानम् एतेन । ज्ञानिनः नित्यवैरिणा । कामरूपेण कौन्तेय । दुष्पूरेण अनलेन च
१०९०	ज्ञानिनः	भ.गी.०४.३४	तत् विद्धि प्रणिपातेन । परिप्रश्नेन सेवया । उपदेक्ष्यन्ति ते ज्ञानम् । ज्ञानिनः तत्त्वदर्शिनः
१०९१	ज्ञानिनः	भ.गी.०७.१७	तेषाम् ज्ञानी नित्ययुक्तः । एकभक्तिः विशिष्यते । प्रियः हि ज्ञानिनः अत्यर्थम् । अहम् सः च मम प्रियः

९०९२	ज्ञानिभ्य:	भ.गी.०६.४६	तपस्विभ्य: अधिक: योगी । ज्ञानिभ्य: अपि मत: अधिक: । कर्मिभ्य: च अधिक: योगी । तस्मात् योगी भव अर्जुन
९०९३	ज्ञानी	भ.गी.०७.१६	चतुर्विधा: भजन्ते माम् । जना: सुकृतिन: अर्जुन । आर्त: जिज्ञासु: अर्थार्थी । ज्ञानी च भरतर्षभ
९०९४	ज्ञानी	भ.गी.०७.१७	तेषाम् ज्ञानी नित्ययुक्त: । एकभक्ति: विशिष्यते । प्रिय: हि ज्ञानिन: अत्यर्थम् । अहम् स: च मम प्रिय:
९०९५	ज्ञानी	भ.गी.०७.१८	उदारा: सर्वे एव एते । ज्ञानी तु आत्मा एव मे मतम् । आस्थित: स: हि युक्तात्मा । माम् एव अनुत्तमाम् गतिम्
९०९६	ज्ञाने	भ.गी.०४.३३	श्रेयान् द्रव्यमयात् यज्ञात् । ज्ञानयज्ञ: परन्तप । सर्वम् कर्म अखिलम् पार्थ । ज्ञाने परिसमाप्यते
९०९७	ज्ञानेन	भ.गी.०४.३८	न हि ज्ञानेन सदृशम् । पवित्रम् इह विद्यते । तत् स्वयम् योगसंसिद्ध: । कालेन आत्मनि विन्दति
९०९८	ज्ञानेन	भ.गी.०५.१६	ज्ञानेन तु तत् अज्ञानम् । येषाम् नाशितम् आत्मन: । तेषाम् आदित्यवत् ज्ञानम् । प्रकाशयति तत्परम्

।। श्रीकृष्णार्पणमस्तु ।।